

॥ श्रीकाशीविष्णुनाथपुरीमेसहस्रावृद्धा नारा
नंदकुमारमिश्रके सुधानेवासछायाधानमगनप
तिपूजाछायागया चाननीचउकमेकहृदयोवडे

दकानपमिन्ना

ASHA ARCHIVES

2088

I

342
Surathavaiśya
bara pradau

ग. क.
९

॥ श्रीगणेशायनमः आदौ गणपतिं यात्वा नमस्कारं कृ-
त्वा ॥ सुमुखश्चैकदंतश्च कपिलो गजकर्णकः लंबोदरः
श्वविकटो विघ्ननाशो विनायकः १ धूम्रकेतुर्गणाय नमः
लचंद्रो गजाननः द्वादशैतानि नामानि यः पठेत् कृणुया-
दपि २ विद्यां रंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा संग्रामे सं-
कटे चैव विघ्नं तस्य न जायते शुक्लांबरधरं देवं शशि-
वर्णं चतुर्भुजं प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नापशान्तये ४ ॥

अभीक्ष्ण्यार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः सर्वविघ्नो हरेत्
सै श्रीगणाधिपतये नमः ५ इति प्रार्थना हस्तो अस्तौ
पृहीत्वा सर्वमंगलमांगल्यं शिवे सर्वार्थसाधिके शरा-
ण्ये न्यंबके गौरीनारायणी नमोस्तुते ६ गौरीगणाधिपतिभ्यां
नमः आवाहयामि स्थापयामी अथ संकल्पः विष्णोर्वि-
ष्णोर्विष्णुः श्रीमद्भगवतो महापुरुषस्य विष्णोराज्ञाप्रवर्तमा-
नस्य श्रीब्रह्मणो द्वितीयप्रहरार्धे श्रीस्वतवा राहकल्पे वैवस्व

ग प्र तमन्वन्तरे अष्टाविंशतिमे युगे कलि युगे कलि प्रथम चरणे जे
 बुद्धि ये भर्त स्वडे आर्यावर्तै का देशे अभिमुक्त दाराणा सी से न
 आनंद वने महास्म शाने गौरी सुरेंद्र त्रिकंट कवि राज ते वी भ्या
 वतारे भागीरथ्या पश्चिमे तीरे विनाम शके असुक नाम सह
 तरे असु का गने असुक कृतौ मा सोत मे मा से असुक मा से
 असुक पक्षे असुक तिथौ असुक वासरे असुक रा
 सिस्थिते चंद्रे असुक रा सिस्थिते सूर्ये असुक रा सिस्थिते देवयु

गेयथायथा रा सिस्थिते पु सत्तु भएवं ग्रह गुण विशेषण विशि
 ष्टायां पुण्यतिथौ असुक गोत्रोत्पन्नाहं असु कोहं मम सकल
 शरीर गृह बाधा हरणार्थं संकल्प मनोर्थ परिपूरणार्थं गणापति
 पूजन पृथ्वी पूजन कलश स्थापनं नवग्रह पूजन हवन आदिक
 मम हं करिष्ये हस्तो अक्षतां गृहीत्वा सर्वसंगल मांगल्ये सि
 वे सर्वार्थ साधिके शरण्ये नमः वक्त्रे गौरी नारायणी नमोस्तुते १
 गोप्या गणापतिभ्यां नमः आवाहयामी स्थापयामी गंगा जल

ग. ३ शमानीतं सुवर्णकलशे स्थितं स्नानं पयामि देवेश तेन सौ ति प्र
यच्छ मे २ गौर्या गणपतिभ्यां नमः स्नानं समर्पयामि कुंकुमं का
मदं दिव्यं कामना कामसंभन्नं कुंकुमेनार्चितो देवी प्रियतां प
रमेश्वरी ३ गौर्या गणपतिभ्यां नमः गंधं समर्पयामि अक्ष
ताः च सुरश्रेष्ठ कुंकुमोक्ता सुशोभना मया निवेदितो भक्त्या
गृहाण सुरसत्तम ४ गौर्या गणपतिभ्यां नमः अक्षतं समर्पयामि
नानाविधानि पुष्पानि च नृतु कालोद्भवानि च मया पितानि देवे

शपूजार्थं प्रतिगृह्यतां ५ गौर्या गणपतिभ्यां नमः पुष्पं समर्पयामि
वनस्पतिभ्यो दिव्यो गंधाढ्यो गंध उत्तम आग्नेय सर्वदेवा
नां धूपो यं प्रतिगृह्यतां ६ गौर्या गणपतिभ्यां नमः धूपं सम
र्पयामि साज्यं त्रिवर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया दीपगृ
हाण देवेश त्रैलोक्यतिमिरापहं ७ गौर्या गणपतिभ्यां नमः
दीपं समर्पयामि हस्तप्रक्षालनं नैवेद्यं गृह्यतां देवभक्ति
मेत्य च लंकुरु इषितं मे वरं देहि परत्रैव परंगतिं ८ गौर्या

४ गणपतिभ्यां नमः नैवेद्यं समर्पयामि नैवेद्यांते आचमनं
मध्ये पानीयं उत्तरायणं शमयामि चंदनेन करोतु व
र्तनं पुंगीफलं मर्ददिव्यं नागवल्लीदलैर्युतं कर्पूरेण समायु
क्तं पूजार्थं प्रतिगृह्यतां ९ गौर्या गणपतिभ्यां नमः तांबूलं पु
गीफलं समर्पयामि हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमवीजं विभावरी
अनंतपुण्यफलदः मतुः शान्तिप्रयच्छ मे १० गौर्या गणपति
भ्यां नमः दक्षिणं शमयामि हस्ते जलं गृहीत्वा एतानि

सः स्वचित्तायतताविना ममत्वं गतराज्यस्य राज्यांगे स्व
खिलेष्वपि ४१ जानतोऽपि यथाऽज्ञस्य किमेतन्मुनिसत
म अयच निवृत्तः पुत्रैर्दौरेर्भृत्यैस्तथोऽज्ञातः ४२ स्वजने
न च संसक्तस्तेषु हार्दी तथाप्यति एवमेव तथा हं च द्वाव
प्यत्यंतः दुःखितोः ४३ दृष्टदोषेपि विषये ममत्वा कृष्मा
नसौ तत्किमेतन्महाभाग यन्मोहे ज्ञानिनो रायि ४४ ममा
स्य च भवत्येषा विषे कांधस्य मूढता ४५ क्रं विस्वाच ४६

८५ ज्ञानमस्ति समस्तस्य जंतोर्विषयगोचरे ४७ विषयश्च महा
५ भाग्यातिचैवं बुध्यकृष्यक् दिवाधाः प्राणिनः केचिद्रा
त्रावंधास्तथापरे ४८ केचिद्दिवा तथा रात्रौ प्राणिनस्त
ल्पदृश्यः ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किन्तु ते न हि केवलं ४९
यतो हि ज्ञानिनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः ज्ञानं च तन्मनुष्या
णां यजेष्वा मृगपक्षिणां ५० मनुष्याणां च यजेष्वा तुल्यमन्य
तथोभयोः ज्ञानेयि सति यश्चेत्तान् यजन् गाच्छावचंचुष ५१

कणमोक्षावतामोहात्पीड्यमानानपि कृधा मानुषामनुजव्या
घ्रसाभिलाषाः सुतां प्रति परलोभात्प्रत्युपकारयनत्वेनानकिं
नपेक्ष्यसि तथापि मम तावते मोहगर्ते निपातिताः परमहामाया
प्रभावेन संसारस्थितिकारिणा तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनि
द्राजगत्यतेः ५४ महामाया हरे श्रेयास्तया सोमो ह्यते जगत् ज्ञा
निनामपि चेतांसि देवो भगवती हि सा ५५ बलादाकृष्य मोहाय
महामाया प्रयच्छति तथा विसृज्यते विश्वं जगदेतच्च एवरे ५६

६० सैषा प्रसन्नावरदानृणां भवति मुक्तये सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतु
 ६१ भूतासनात्ततो ५७ संसारवधहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी ५८
 राजोवाच ५९ भगवन्काहिसा देवी महामायेति यां भवान् ६०
 ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्मा स्याच्च किं द्विज यत्स्वभावाच्च ।
 सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ६१ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि त्वतो
 ब्रह्मविदावरं ६२ क्रविस्त्वाच ६३ नित्यैव सा जगत्कृतिस्त
 षामसर्वमिदं ततम् ६४ तथापि तत्समुत्पत्तिर्वहुधा श्रूयतां

मम देवानां कार्यसिद्ध्यर्थमाविर्भवति सा यदा ६५ उत्पन्नेति
 तदा लोके सानित्याप्यभिधीयते योगनिद्रायदा विष्णुर्जत
 त्येकार्णवीकृते ६६ आसीर्यशेषमभंजं तत्कल्याणे भगवा
 न्प्रभु तदा ह्यवसूरो घोरो विख्यातो मधुकैटभो ६७ विष्णु क
 र्णमलोद्भूतो हं तुं ब्रह्माणमुद्यतो सनाभिकमले विष्णोः स्थितो
 ब्रह्मा प्रजापतिः ६८ दृष्ट्वा तावसूरो चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्द
 ने तु शवयोगनिद्रांतामेकाग्रहृदयस्थितः ६९ विबोधनार्था

८० यहरेहरिनेत्रलतालायाम् विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहार
 कारिणीं ७० निद्रां भगवतीं विष्णोरनुलंतेजसः प्रभूः ७१ ब्रह्मो
 वाच ७२ त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरात्मिका ७३
 सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधामा त्रिमात्मिका स्थिता अर्धमा त्रास्थिता
 नित्या या नु चार्या विशेषतः ७४ त्वमेव सा त्वं सा वित्री त्वं देवी ज
 ननी परा त्वये ज हार्यते विश्वं त्वये ज त्सृज्यते जगत् ७५ त्वये ज
 त्पाल्यते देवित्वमस्यते च सर्वदा विसृष्टो सृष्टिरूपा त्वं स्थिति

रूपा च पालने ७६ तथा संहतिरूपांते जगतोऽस्य जगन्मये म
 हाविद्या महामायामहामेधामहास्मृतिः ७७ महामोहा
 च भवती महो देवी महाकुरी प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रय
 विभागिनी ७८ कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा
 त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं हीस्त्वं बुद्धिर्वोधलक्षणा ७९ लज्जाय
 दिसु या नु दिसु च शान्तिः शान्तिरेव च खद्विनी शूलिनी घोरा
 गदिनी च क्रीणी तथा ८० शरिणी चापिनी वाणभुशुंडी प

८० परिधा युधा सोम्या सोम्यतगशेष सोम्येभ्यस्त्विति सुंदरी ८१
८२ परापरानां परमात्मेव परमेश्वरी यच्च किंचित्क्वचिदसु
सदसद्वास्वित्तामिके ८३ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं कि
न्त्यसेतदा यया त्वया जगत्सृष्टा जगत्पाता नियो जगत् ८४
सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वांस्तो नुमिहेश्वरीः विष्णुः शरी
रग्रहणमहमीशान एव च ८५ कारितास्ते यतो जस्त्वा कस्त्वा
ते शक्तिमान् भवेत् सा त्वमित्यप्रभादेः स्वेरुदारैर्देविसंस्तुता

८६ मोहयेतौ दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ प्रबोधं च जगत्त्वा
मीनीयतामच्युतो लघु ८७ बोधश्चक्रियतामस्य हंतुं मेतौ म
हासुरौ ८८ ऋषिरुवाच ८९ एवं स्तुता तदा देवीतामसीतत्र
बोधसा ९० विष्णोः प्रबोधनार्थाय निहंतु मधुकैटभौ नेत्राभ्यां
मासिकावाहहृदयेभ्यस्तथोरसः ९१ निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्र
ह्मणो व्यक्तजन्मनः उतस्थौ च जगन्नाथस्तथा मुक्तो जनार्द
नः ९२ एकार्णवे हि शयनात्ततः सदृशं च तौ मधुकैटभौ ९३

१५०
रत्नानावतिवीर्यपराक्रमो १२ क्रोधरक्तेश्मणावतुं ब्रह्माणं
जनितोद्यमो संहस्रोणिर्वाहस्ताभ्यामुपुधेभगवान्दूरिः १३
पंचवर्यसहस्राणिवाहप्रहरणोविभुः तावय्यतिवलौक्य
नोमहामायाविमोहितो १४ उक्तवन्तोवरोस्मृतोवियतामि
निकेशवं १५ श्रीभगवानुवाच १६ भवेतामद्यमेतुष्टौममव
ध्यातुभावयि १७ किमन्येनवरेणात्रएतावद्विरुतेमम १८
ऋषिस्वा० १९ वंचिताभ्यामितितदासर्वमायोमयंजगत्

१०० विलोक्यताभ्यांगदितोभगवान्कमलेक्षणाः आवां
जहिनयन्त्रोर्वीसलिलेनपरित्युता १ ऋषिस्वा० २ तथेत्या
त्काभगवताशंखचक्रगदाभृता कृत्वाचक्रेणवैछिन्नेज
घनेशिरसीतयोः ३ एवमेयासमुज्यन्नावहृणासंस्तुतास्व
यम् प्रभावमस्यादेव्यास्तुभूयः शृणुवदामिते १०४ इति।
मार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येमधुकैट
भवधोनामप्रथमोऽध्यायः १ ऋषिस्वाच १ देवास्तरमभू

३० द्युष्टपूर्णमवशतं पुरा महिषेसुराणामधियेदेवानांच य
१० रंदरे २ तत्रासुरैर्महावीर्यैर्देवसैन्यं पराजितं जित्वा च सक
लां देवानिंद्रो भून्महिषासुरः ३ ततः पराजिता देवाः पश्यो
निप्रजापतिम् परस्मत्पगतास्तत्र यत्रेशगरूढध्वजो ४ यथा
वृत्तं तयोस्तद्वन्महिषासुरश्चेष्टितम् त्रिदशकथयामासुर्दे
वाभिभवविस्तरं ५ सूर्येद्राग्निलिहूनायमस्य वरुणस्य च
अन्येषां चाधिकारस्तः स्वयमेवाधितिष्ठति ६ स्वर्गान्नि

कृताः सर्वे तेन देवगणाभुवि विचरन्ति यथामर्त्या महिषेण
दशतमना ७ एतद्वै कथितं सर्वममरा विचेष्टितम् शरणं वः
प्रपन्नास्मो वधस्तस्य विचिंत्यतां ८ इत्थं निशम्य देवानां व
चासि मधुदनः चकार कोपं शंभुश्च भृकुटी कुटिलाननो ९
ततो तिकोपपूर्णस्य चक्रिणो वदनात्ततः निश्चक्राम महते
जो ब्राह्मणः शंकरस्य च १० अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां
शरीरतः निर्गतं सू महतेजस्तच्चैकं समगच्छत ११ अतीव

६० तेजसः कूटं ज्वलंतमिव पर्वतं ददृशस्ते सुगन्तव्यं ज्वाला व्याधति
११ गंतारं १२ अतुलंतत्र तेजः सर्वदेवशरीरजम् एकस्थं तदभूत्
शिव्या प्रलोकत्रयं लिखा १३ यदभूच्छां भवं तेजस्तेना जायत न
मुखम् याम्येन स्तनयो र्युग्मं महवो विष्णु तेजसा १४ सौम्येन
स्तनयो र्युग्मं मध्यं चैन्द्रण चाभवत् वारूणेन च जंघोरुनि तं वस्तेज
सामुवः १५ ब्रह्मणस्तेजसा पादौ तदंगुल्योर्कं तेजसा वस्तेज
चकरांगुल्यः कौवैरेण च नासिका १६ तस्यास्तु दंताः संभूताः

प्राजापत्येन तेजसा नयनचिंतयं जज्ञेत तथा पावकं तेजसा १
७ भुवौ च संध्ययोस्तेजः श्रवणावनिलस्य च अन्येषां चैव
देवानां संभवस्तेजसां शिवा १८ ततः समस्तदेवानां तेजोऽ
शिसमुद्भवाम् तविलोक्य सुदं प्रापुर मरामहिषादिताः १९
शूलं शूलादिनिष्कृष्य ददौ तस्यै पिनाकधक् चक्रं च द
त्तवान् कृष्णः समुत्पात्य स्वचक्रतः २० शंखं च वणः शक्तिं
ददौ तस्यै हताशनः मास्तौ दत्तवांश्चापं वाणपूर्णे तथेधुधौ

६० २१ वज्रमिंद्रः समुत्पात्यकुलिशादमराधियः ददौ तस्यै स
 १२ हस्ताक्षो घंटा मेरावताद्रजात् २२ कालदंडाद्यमोदंडपाशं
 चावुपतिर्ददौ प्रजापतिश्चाक्षमालाददौ ब्रह्मा कमंडलुम्
 २३ समस्तरोमकूपेषु निजरश्मीन् दिवाकरः कालश्च दत्तवा
 न्स्वद्वे तस्याश्चर्मच निर्मलम् २४ क्षीरोदश्चामलहारमज
 रित्तथा वरे चूडामणिताया दिव्यं कुंडलं कटकानि च २
 ५ अर्धचंद्रं तथा शुभ्रं केयूरान्सर्वे वाहुषु नूपुरैर्मततद्वह्ने

वेपकमनुतमं २६ अंगुलीपकरत्नानि समस्तांस्त्रिगुली
 पुच विश्वकर्मा ददौ तस्यै परं शूचाति निर्मलं २७ अस्त्रा
 ण्यनेकरूपाणि तथा भेद्यं च देशनं अम्लानं पंकजं माला
 शिरस्युरसि चापरां २८ अद्दज्जलधिस्रस्यै पंकजां चा
 ति शोभनम् हिमवान्वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च २९
 ददावशून्यं सूर्यापानं पात्रं धनाधियः शेषश्च सर्वनागै
 शो महामणि विभूषितम् ३० नागहारं ददौ तस्यै धनैः प

द० शिवोमिमाम् अन्तर्यामिन् देवीभूषणे रासुधैस्तथा ३१
३१ सेमानिताननादोच्चैः साहसं मुहर्मुहः तस्यानादेन घोरं
णकस्त्वमापूरितं नमः ३२ अमायतातिमहता प्रतिशब्दे
महानभूत् चक्षुः सकलालोकाः समुद्राश्च चकं पिरं ३
३ चचालवसुधाचेलुः सकलाश्च महीधराः जयेति च गु
दा देवास्तामूचः सिंहवाहिनीं ३४ तुष्टुवर्मुनयश्चैनां भक्ति
नम्रात्ममूर्तेयः दृष्ट्वा समस्तं संसृज्य त्रैलोक्यममरायः ३५

सन्नद्धाखिलं मे न्यासे समुजस्य रुद्राय धाः आः किमेतदिति
क्रोधादाभाप्य महिषासुरः ३६ अभ्यधावततं शब्दमशेषैर
सुरैर्वृतः सददर्शनतो देवी व्यापलोकत्रयां त्रिषा ३७ पादा
क्रान्त्या नतभुवं किरीटो ह्निखितो वरं शोभिता शेषपाता
लाधनुर्ज्यानिः स्वनेन तं ३८ दिशो भुजसहस्रेण सहस्रे
ण समंतादप्यसंस्थिताम् ततः प्रवर्तते युद्धं तया देव्या स
रुद्धिषाम् ३९ शस्त्रास्त्रैर्वहुधा मुक्तैरादीपितदिगंतरम् ।

८ महिषासुरसेनानीश्विष्टुरारव्योमहासुरः ४० युयुधेचाम
 ९४ रश्मान्यैश्चतुरंगवलान्वितः रथानां मयुजैः षड्विंशद्ग्राह्यो
 महासुरः ४१ अयुत्थ्याणायुतानां च सहस्रेण महाहनः पं
 चाशद्विंशनिपुणैरसिलोममहासुरः ४२ अयुतानां शतैः ष
 ड्विंशोष्कलोयुयुधेरण गजवाजिसहस्रोधेरनेकैः परिवारि
 तः ४३ वृजोरथानां कोट्या च पुढेतस्मिन्नयुद्धात् विडा
 लाख्योयुतानां च पंचाशद्विरथायुजैः ४४ युयुधेसंयुगेत

त्ररथानां परिवारितः अन्ये च तत्रायुतशोरथनागहयेव
 नाः ४५ युयुधः संयुगे देव्या सह तत्र महासुराः कोटिकोटि
 सहस्रे सुरयिनां दंतिनां तथा ४६ हयानां च वृजोयुत्थेन
 त्रामृन्महिषासुरः तौ मरेर्भिदिपालैश्च शक्तिभिर्मुसलै
 स्थया ४७ युयुधः संयुगे देव्या खड्गैः परशूपदिशैः केचि
 च विस्मिपुः शक्तिः केचित्पाशास्तथापरे ४८ देवीं खड्गप्रहा
 रस्तुतेतां हनुप्रचक्रमुः सापिदेवोततस्तानिशस्त्राण्य।

१५ द स्वाणिचंडिका ४९ लीलयेवप्रचिच्छेदनिजशस्त्रास्त्र
 वर्षिणी अनायस्ताननादेवोस्त्यमानासुरर्षिभिः ५० मु
 मोचासुरदेहेषशस्त्राण्यस्त्राणिवेश्वरी सोपिक्कुहोधुन
 सटोदेव्यावहनकेसरी ५१ चचारासुरसैन्येषुवनेध्विव
 हुताशनः निश्वासान्मसुचेयाश्चयुद्धमानारणेविका ५२
 तएवसद्यःसंभृतागणाः शतसहस्रशः युयुधुस्तपस्त्र
 मिभिर्दिपालासियदिशैः ५३ नाशयंतोस्त्रगणान्देवीश

त्पुपवंहिताः अवाटयंतपटहानगणाः शंखास्तथापरे
 ५४ मृदंगाश्चतथैवान्यतस्मिन् युद्धमहोत्सवे ततोदेवी
 त्रिशूलेनगदयाशक्तिवृष्टिभिः ५५ खट्वादिभिश्चशतशो
 निजघानमहासुरान् यातयामासैवान्यान्यंटास्वनवि
 मोहितान् ५६ असुरान्मुविपाशेनवध्वाचान्यानकर्षय
 त् केचिद्विधाकृतास्तीक्ष्णोः खट्वातैस्तथापरे ५७ विपो
 थितानिपातेनगदयाशुविशेरते वेमुश्चकेचिदुधिरंस

६० सलेनमृशं हताः केचिन्निपतिताभूः सोभिन्ताः मूलेन व
 १६ क्षसि निरंतरः शोरे घेण कृताः केचिद्रणाजिरे परसेना
 नुकारिणः प्राणान्मूचस्विदशार्दनाः केषां चिद्वाहवस्ति
 नाश्चिन्नग्रीवास्तथापरे ६० शिरसिपेतुरन्येषामन्येमध्ये
 विदारिताः विच्छिन्नजंघास्त्वरेपेतुरन्येषामहासूराः ६१
 कवाहसिचरणाः केचिदेव्यादिधाकृताः छिन्नेपिचा।
 न्यशिरसिपतिताः पुनरुत्थिताः ६२ कवंधायुधुर्देव्याग

हीनपरमायुधाः ननतुश्चापरेतत्रयुद्धेत्तर्यलयाश्रिताः ६३
 कवंधाश्चिन्नशिरसः खद्रशक्तमृष्टिपाणयः तिष्ठतिष्ठेति
 भाषन्तो देवीमन्ये महासूराः ६४ पातिनैरथनागाश्वैरसुरैः
 श्ववसंधारः अगम्यासाभवतत्रयत्राभूत्समहारणः ६५
 शोणितौघामहानद्यः सद्यस्तत्रप्रसूस्तुवः मध्येचासुर
 सैन्यस्यवारणासुरवाजिनाम् ६६ क्षणेनतन्महोसैन्य
 मसूराणां तथोविका निन्येक्षयथावद्विस्तृणदारुमहा

६७ चयं ६७ सचसिंहो महानादमुत्सृजं धृतकेसरः शरीरेभ्यो
१७ मरारीणामसूनिवचिन्वति ६८ देव्यागणेश्वरैस्तत्र कृतं य
दं तथा सूरैः यथैषां तस्य देवाः पुष्पवृष्टिमुचोदिवि ६९
इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णि के मन्वन्तरे देवी महात्म्ये ।
महिषासुरसेन्यवधो नाम हि ० २ ऋषिरुवाच १ निह
न्यमानं तस्मै न्यमव लोक्य महासुरः सेनानी शिखरः को
पाद्ययो यो ह्युमयां विकाम् २ संदेवीं शरवर्षेण ववर्ष सम

समरे सुरः यथामेरुगिरः शृंगं तोयवर्षेण तोयदः ३ तस्य
च्छित्त्वा ततो देवी लीलयाैव शरोत्करणं जघान नुरगा ।
त्वाणैर्यतां रंचैव वाजिनाम् ४ चिच्छेद च धनुः सद्यो ।
ध्वजं चाति समुच्छ्रितम् विव्याध चैव गात्रेषु छिन्नधः ।
ज्वानमाश्रयैः ५ सच्छिन्नधन्वा विरथो हताश्वो हतसा
रथिः अभ्यधावततो देवी खट्वचर्मधरोत्तरः ६ सिंहमाह
स्पर्खद्रेन तीक्ष्णधारणमूर्धनि आजघान भूजे सव्ये देवी

६० मय्यतिवेगवान् ७ तस्याः खड्गोभुजं प्राप्य पफालनृपनेद
 ९० न ततो जग्राह शूलं सः कोपादरूणलोचनः ८ चिक्षेप चत
 तस्तनुभद्रकाव्यामहासुरः जालत्पमानं तेजोभीरवि
 विवसिवां वरात् ९ दृष्ट्वा तदापतच्छूलं देवीशूलममुं
 चत तच्छूलं शतधा तेन नीतं स च महासुरः १० हतं तस्मि
 न्महावीर्यमहिषस्य च रूपतो आजगाम गजारूढश्चामर
 स्त्रिदशार्दनः ११ सोऽपि शक्तिं मुमोचा यदेव्यास्तामं विका

द्रुतम् हुंकाराभिहतां भूमौ पातयामास तः प्रभा १२ भग्नां श
 क्तिं नियतितं दृष्ट्वा क्रोधसमन्वितः चिक्षेप चामरः शूलं
 बाणेस्तदपि साच्छिन्नत् १३ ततः सिंहः समुत्पत्य गजकुं
 भांतरे स्थितः बाहुयुद्धेन युयुधेतेनोच्चैस्त्रिदशारिणा १४
 युत्थमानौ जतस्तौ तु तस्मान्नागान्महीं गतौ युयुधातेति सं
 रब्धौ प्रहारे रतिदारूणेः १५ ततो वेगात् खमुत्पत्य नियत्य
 चमृगारिणा करप्रहारेण शिरश्चामस्य पृथक्कृतम् उद

१८ प्रश्नरूपेदेव्याशिलावृक्षादिभिर्हतः दंतमुष्टितलेष्वेव क
 १९ रालश्च निपातितः १७ देवीक्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास
 चोद्धतम् वाष्कलं भिदिपालेन वाणे स्ताम्रतथा धकम् १६
 उग्रास्य मुग्रवीर्यं च तथैव च महाहनुम् त्रिनेत्रा च त्रिशूले
 न जघान परमेश्वरी १५ विडालस्यासिना काया त्याज्यामा
 स वैशिरः दुर्धरं दुर्मुखं चोभौ शरैर्निन्ये यमक्षयं २० एवं स
 क्षीयमाणो तु स्वसेनैर्महिषा सरः माहिषेण स्वरूपेण त्रास

पामासातान् गणान् २१ कांश्चित्तुंडप्रहारेण खुरक्षेयैस्तथा परान्
 लंगूलताडितान् श्रान्यान् शृंगाभ्यां च विदारितान् २२ वेगेन कां
 श्चिदपरान्नादेन भ्रमणेन च निःश्वासपवनेनान्यान्यात्तयामास
 भूतले २३ निपात्य प्रथानीकमभ्यधावत सोसरः सिंहं हंतुम् ।
 हा देव्याः कोपं च क्रेतुं ततो विक्रा २४ सोपिकोपान् महावीर्यः खुर
 क्षूण्णमहीतलः शृंगाभ्यां पर्वतानुच्चाक्षिप्य च ननाद्व २५
 वेगभ्रमणविक्षूण्णमहीतस्य व्यशीर्यत लंगूलेनाहतश्चा ।

२०
२१
विः प्रावयामास सर्वतः २६ धृतशंगविभिन्नाश्च खंडं खंडं य
पुर्धनाः श्वासानिलास्ताः शनशो नित्ये तुर्नभसे वलाः २७ इ
ति क्रोधसमाध्याजमापते ते महासूरं दृष्ट्वा सा चंडिका कोर्यत
दधामतदाकरोत् २८ साक्षिस्त्वानस्यैवैषा शतं वबंधमहा
सूरम् न त्याजमाहिषं रूपं सोपिवद्दो महामृधे ३० ततः
सिंहो भवत्तद्योपावतस्याविकाशिरः छिनत्ति तावत्पुरुषः
खड्गपाणि रदृश्यतः ३० ततश्चाश्वपुरुषं देवी विच्छेदसाय

कैः तं खड्गचर्मणा साहजतः सोमं महागजः ३१ कोरेण च महा
सिंहं तं च कार्यजगर्जच कार्यतस्तु करं देवी खड्गेन निरहंतत ३२
ततो महासूरो भूयो माहिषं वयुरास्थितः तथैव क्षोभयामास
त्रैलोक्यं स चराचरम् ३३ ततः कुदाजगन्माता चंडिका पानशू
जमम् पौपो पुनः पुनश्चैव जहा सारूणलोचना ३४ ततश्चैव
रः सोपिवत्तवार्यमदो हतः विषाणाभ्या च चिक्षेप चंडिका प्रति
भूषणम् ३५ सा च तान्प्रहितां स्तेनवूर्णयंती शरोत्करैः उवाच

३० तेमदोदूतनुस्वरागाकुलाक्षरम् ३६ देव्युवाच ३७ गर्जगर्जस्य
 ३१ मूढंमधुयावत्पिवाम्पहम् मयात्वयिहनेत्रैवगर्जिष्यंत्याशुदेव
 ताः ३८ ऋषिरुवाच ३९ एवमुक्त्वासमुत्पत्यसारुढान्तंमहा
 स्वरम् पादेनाक्रम्यकंठेचमूलेनैनमताडयत् ४० ततःसोयिय
 दाक्रान्तस्तयानिजमुखाततः अर्धनिष्क्रान्तएवासीद्देव्यावा
 र्येणसंवृतः ४१ अर्धनिष्क्रान्तएवासौफध्यमानोमहास्वरः
 तयामहासिनोदेव्याशिरश्चित्तवानियानितः ४२ ततोहाहाक्

तेसर्वदैत्यसैन्यंननाशयत् प्रहर्षेचपरंजगुःसकलादेवता
 गणाः ४३ तुष्टुवःस्तांसुरादेवींसहदिव्यैर्महर्षिभिः जगुग्धवै
 पतयोननृतुश्चाप्सरोगणाः ४४ इतिमार्कंडेयपुराणेसा
 र्थिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येमहिषास्खधोनामतृतीयोधा
 यः ३ ऋषिरुवाच १ शक्रादयःस्वरगणानिहनेतिवीर्येन
 सिंदुरात्मनिसुरारिवलेचदेव्या तातुष्टुवःप्रणजिनम्रशिरो
 धरांसावाग्भिःप्रहर्षेपुलकोद्गमचारुदेहाः २ देव्याययातत

६० मिदंजगदात्मशक्त्यानिःशेषदेवगणशक्तिसमूहसूक्त्या ता
 २२ मेविकामखिलदेवमहर्षिपूज्याभक्त्या नताः स्मविदधातुश
 भानिसानः ४ यस्याः प्रभावमनुलंभगवाननंजो ब्रह्माहरश्च
 नहिवक्तुमलंवलं च सा चंडिका खिलजगत्परिपालनाय ना
 शायचास्त्रभयस्यमतिकरोतु ४ या श्रीः स्वयंसुहृतिनां भवने
 कलक्ष्मीः पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः श्रद्धासतां कु
 लजनप्रभवस्यालज्जातां त्वानताः स्मपरिपालय देवि विश्व

५ किंवर्णयामतवरूपमचिंत्यमेतत्किंचानि वीर्यमस्त्ररक्षय
 कारिभूरि किंचाह्वेषु चरितानि तवाहुतानि सर्वेषु देव्यस्त्र
 रदेवगणादि केषु च हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषे न ज्ञा
 यसे हरिहरादिभिरप्यपारा सर्वाश्रया खिलमिदंजगदंशभू
 तमव्याकृताहियरमाप्रकृतिस्त्वमाद्या ७ यस्याः समस्तास्त्र
 तासमुदीरणेन तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि स्वाहा सिंवे
 पितृगणस्य च प्रतिहेतुस्त्वार्यसे त्वमतएव जनैः स्वधा च ८

३०
२२

यामुक्तिहेतुरविचिंत्यमहाव्रतात्ममभ्यस्यसेसुनियतेन्द्रियत
त्वसारेः माध्याथिभिर्मुनिभिस्तमस्तदोषैर्विद्यासिसाभगव
तोपरमाहिदेवि ९ शब्दात्मिकासुविमलग्यजुषांनिधानमुद्गी
थरस्यपदथाठवतांचसाम्नादेवीत्रयीभगवतीभवभावना
यवार्तोसिसर्वजगतांपरमार्तिहंत्री १० मेधासिदेविविदिता
खिलशास्त्रसारदुर्गासिदुर्गभवसागरनौरसंगा श्रीःकैटभा
रिहृदयेककृताधिवासागौरीत्वमेवशशिभौलिकृतप्रतिष्ठा

११ ईषत्सहासममलंपरिपूर्णचंद्रविंवातुकारिकनकोजम
कांतिकांतम् अन्यद्भुतं प्रहृतमातस्सातथापिचक्रं विलोक्य स
हसामहिषासुरेण १२ दृष्ट्वा तु देविकुपितं भृकुटीकरालमुद्य
च्छृणो कसदृशच्छ्रवियन्नसद्यः प्राणान्मुमोचमहिषा
स्तदतीवचिन्त्रं कैजीव्यतेहिकुपितोतकदर्शनेन १३ देवि
प्रसीदपरमाभवतीभवायसद्योविनाशयसिकोपवतीकु
लानि विज्ञातमेतदधुनैवयदस्तमेतन्नीतंबलं सुविपलं

२४

३५ महिषासुरस्य १४ ते समताजनपदेषु धनानि तेषां तेषां यश
 ३६ सिचनसीदति धर्मवर्गः धान्यास्त एव निभृतात्मजभृत्या
 दारयेषां सदाभ्युदयदाभवती प्रसन्ना २५ धर्म्याणि देवि
 सकलानि सदैव कर्माण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति
 स्वर्गं प्रयाति च ततो भवती प्रसादा ह्येकत्र येपि फलदान
 नु देवितेन १६ दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजंतोः स्वस्थेः
 स्मृता मतिमती वशभा ददासि दारिद्र्यदुःखभयहारिणि ।

कात्स्वदन्या सर्वोपकारकरणा यस्तदा देविता १७ एभिर्ह
 तेर्जगदुपैति सुखं तथैते कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पाप
 म् संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयांतु मत्वेति नूनमहिता
 न्नि निहं सि देवि १८ दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म
 स्युर्वा सुशान्तिरिषु यत्प्रहिणो विशस्त्रं लोकान् प्रयांतु रिप
 वापि हि शस्त्रपूता इत्यंमतिर्भवति तेष्वपि तेषु साध्वी १९
 एवमप्रभानि करविस्फुरणेस्तथोग्रेः शूलाग्रकांतिनि

२५ वदेनहशोसूराणाम् यन्नागताविलयमंशुमदिंदुखंडयो
 ग्याननंतपविलोकयतातदेतत् २० दुर्वजशमनंतवदेवि
 चित्समतुल्यमन्यैः वीर्यवहंत हंतदेवपराक्रमाणां वैशि
 ष्यपिप्रकटितैवद्यात्वयेऽन्यम् २१ कौनोपामाभवतुतेस्य
 पराक्रमस्यरूपंचशत्रुभयकार्यतिहारिकुत्र चित्तेकृपा
 समरतिष्ठुरताचहृद्यात्वयेवदेविवरदेभुवनत्रयेऽपि २२
 त्रैलोक्यमेतदखिलंरिपुनाशनेनत्राजित्वयासमरमूर्धनि

नेपिहत्वा नीतादिवरिपुगणाभयमप्यपास्तमस्माकमुन्म
 दसराभिभवंनमस्ते २३ शूलेनपाहिनोदेविपाहिखट्गनचां
 विके घाटास्वनेनः पाहिवापज्यानिःस्वनेनच २४ प्राच्यां
 रक्षप्रतीच्यांचचंडिकेरक्षदक्षिणे भ्रामणेनात्तमशूल
 स्यउत्तरस्यांतथेश्वरी २५ सौम्यानियानिरूपाणित्रैलो
 क्यविचरंति ते यानिचात्यंतघोरानि तैरक्षास्मांस्तथाभ
 वम खट्गशूलगदादीनियानिचाख्याणितां विके करप

२० लवसंगीतिरस्मान्नसर्वतः २१ ऋषिस्वाच २८
 २६ श्वंसुतासुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नदनोद्भवैः अर्चिता जगतां धा
 त्रीतथागंधानुलेपनैः २९ भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यै
 र्धूपैः सुधूपिता प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान्प्रणतान्स
 रान् ३० देव्यवाच ३१ त्रियातां त्रिदशाः सर्वयदस्मन्नोभि
 वांछितं ददाम्यहमतिप्रीत्यास्तवेरेभिः स्रष्टृजिता ३२ दे
 वा ऊः ३३ भगवन्प्राकृतं सर्वं न किंचिदवशिष्यते ३४ यद्व्ये

निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः यदिचापिवरो देयस्त्वया
 स्माकं महेश्वरी ३५ संस्मृता संस्मृता त्वन्नोहिंसे याः पर
 मापदः यश्चमत्स्रवेरेभिस्त्वास्तो व्यत्यमलानने ३६ त
 स्यवितर्त्तिविभवेर्धनरादिसंपदां वृद्धये स्मात्प्रयन्तात्वं भ
 वेयाः सर्वदां विके ३७ ऋषिस्वाच ३८ इति प्रसादिता
 देवैर्जगतोर्थे जगन्मये तथेत्फल्का भद्रकाली वभूवां त
 हितानृत्य ३९ इत्येतां काथितं भूय संभृता सायथायुग दे

३० वीदेवशरीरेभ्योजगत्रयहिजेमिणी ४० पुनश्चगौरीदेहा
 २० त्नासमुद्रतायथाभवत् वधायदृष्टैत्यानांनयाशंभ
 निशंभयोः ४१ रक्षणायचलोकानांदेवानामुपकारि
 णी तच्छुण्वमयाख्यातंमथावत्कथयामिते ४२
 इतिमार्कंडेयपु०शुक्रादिसुनिर्नामचतुर्थोऽध्यायः ४
 ऋषिरुवाच १ पुराशुभनिशुभाभ्यामसुरभ्यांश्चीयतेः

त्रैलोक्यंयज्ञाभागाश्चहतामद्वलाश्रयान् २ तावेवसूर्य
 तांतद्वदधिकारंतथेद्वम्कौबेरमथयाम्यंचचक्रांतैवरू
 णस्पच ३ तावेवपवनर्हिचचक्रुर्गुर्वह्निकर्मच ततोदेवा
 विनिर्धृतामहराभ्याःपराजिताः ४ हताधिकारंस्त्रिदशा
 स्ताभ्यांसर्वेनिराकृताः महासुरभ्यांतोदेवींसंस्मरंत्यपरा
 जिताः ५ तयास्माकंवशेदतोयथापत्स्मृताखिलाः भव
 तांनाशयिष्यामितत्सुणात्परमापदः इति कृत्वा मतिदेवा

६० हिमवतं न गेश्वरम् जगत्सु न ततो देवीं विष्णुमायां प्रत
 २८ यवुः ७ देवा ऊचुः ८ नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः
 नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणतास्तमः ताम् ९ शैल्यै न
 मो नित्यायै गोयै धात्र्यै नमो नमः ज्योत्स्नायै चंद्ररूपि
 रायै पद्मस्त्रायै सततं नमः १० कल्याण्यै ते नमो नमः ११
 दुर्गायै दुर्गापारायै सारायै सर्वकारिण्यै स्वात्म्ये ते ये वक्ता
 ष्णायै धूम्रायै सततं नमः १२ अति सौम्यातिशेद्यै नता

स्तस्यै नमो नमः नमो जगत्प्रतिशायै देव्यै कृत्यै नमो नमः
 १३ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता नमस्तस्यै
 १४ नमस्तस्यै १५ नमस्तस्यै नमो नमः १६ या देवी सर्वभू
 तेषु चेतनेषु मिधीयते नमस्तस्यै १७ या देवी सर्वभूतेषु
 बुद्धिरूपेण संस्थिता नमस्त ० २२ या देवी ० निद्रारूपेण ०
 नमस्त ० २५ या दे ० सुधारू ० नम ० २८ या दे ० छाया रू ०
 नमः ० ३१ या दे ० शक्ति रू ० नम ० ३४ या दे ० तृष्णा रू ० न

३० मस्तः ३७ यादे० शांतिरू० नमस्त० ४० यादेजातिरू० नम
 ४३ या० लज्जारू० नमः ४६ यादे० शांति० नम० ४९ यादे
 वी० अत्थारू० नम० ५२ यादे० कांतिरू० नम० ५५ यादे०
 लक्ष्मीरू० नम० ५८ यादे० वृत्तिरू० नम० ६१ यादे० स्म
 तिरू० नम० ६४ यादे० दयारू० नमः ६७ यादे० तुष्टिरू०
 नम० ७० यादे० मातृ० नम ७३ यादे० भ्रांतिरू० नम० ७६
 इंद्रियाणामधिष्ठात्रीभूतानां चाखिलेषु या भूतेषु सतत

तस्यैव्याप्त्यै देव्यै नमो० ७७ चित्तिरूपेण या कृत्स्ना मेतद्या
 प्यस्थिता जगत् नमस्त० ८० स्तुता स्तूरैः पूर्वमभीष्टसंश्रया
 तथा स्तूरेंद्रेण दिनेषु सेविता करोतु सानः शुभहेतुरीश्व
 रेशु भानि मद्राण्यभिहंतु चापदः ८१ या सांप्रतं चोद्धतदै
 त्यतापितैरस्माभिरीशा च स्तूरैर्नमस्यते या च स्म तातत्क्षणा
 मेव हंति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ८२ ऋषिरूवा०
 ८३ एवं स्तुवादि युक्तानां देवानां तत्र पार्वती स्नातुमभ्यास

५० धोतोयेजान्हव्यानृपनंदन ८४ साव्रवीतान्सुरान्सुभ्रुर्भव
 ५१ द्विस्तूयतेत्रकाशरीरकोशतश्चास्याः समुद्रताव्रवीच्छि।
 वा ८५ स्तोत्रंममेतत्क्रियते शंसं देत्यनिरुक्तैः देवैः स
 मस्तैः समरे निशंभेन पराजितैः ८६ शरीरकोशाद्यतस्या
 पार्वत्यानिःसृतां विका कौशिकीति समस्तैः पुनर्जो लोके स
 गीयते ८७ तस्यां विनिर्गता यां तु लक्षणा भूत्सायि पार्वती का
 लिकेति समाख्याता हिमाचलकृता श्रया ८८ ततो विका

पां रूपं विभ्राणां समनोहरम् ददर्श च डोमंडश्च भूत्योऽंशु
 मनिशुंभयोः ८९ ताभ्यां शुभाय चाख्याता अतीव सम
 नोहर काय्यास्ते स्त्री महाराजभासयंती हिमाचलं ९०
 नेवता दृक्चिद्रूपं दृष्टं केन विदुः नम् ज्ञायंतां काय्यसौ
 देवी एदृतां चास्मद्वश्वरी ९१ स्त्रीरत्नमतिचार्वगीद्योप
 तीदिशस्त्वया सातुतिष्ठति तैरेत्यं द्रतां भवान्द्रुष्टुमर्हति ९२
 यानिरत्मानि मणयोगजाश्वादीनि वेप्रभो त्रैलोक्ये तु

३१ ३२
 समस्तानि साप्रतं भांति ते गृहे ९३ ऐश्वर्यवतः समानी तो ग
 जरत्तं पुरंदरात् पारिजातत रूच्या यंत ये वो चैः श्रवाह
 यः ९४ विमानं हंससंयुक्तमेततिष्ठति ते गणं रत्नभूत
 मिहानीतं यदासीद्देधसोद्भुतम् ९५ निधिरेष महापद्मः स
 मानी तो धनेश्वरात् किंजल्किनीं ददौ चाधिमालामस्ता
 नयंकजां ९६ छत्रैर्नैवारूपां गेहे कांचनसूत्रा विनिष्ठति त
 थायं स्पंदनवरो यः पुणसीत्यजायतेः ९७ मृत्योस्तु क्रीति

दानाभशक्तिरीशत्वया हता पाशः सुलिलराजस्य भ्रातु
 स्तवपरिग्रहे ९८ निशंभस्याधिजाताश्च समस्तारत्नजा
 नया वह्निरपि ददौ तुभ्यं मग्निः शोचै च वाससी ९९ एवं दै
 त्येन्द्रानि समस्तान्याहता निते स्त्रीरत्नमेवा कल्याणी
 त्वया कस्मान्न गृह्यते १०० ऋषिस्त्वाव १ निशम्येति व
 चः शुभः सतदा चंडमुडयोः प्रेषयामास सखी वंदते देव्या
 महासखम् २ इति चेति च वक्तव्या सा गत्वा वचनात्तम य

दु०
३२

याचाभ्येति संप्रीत्या तया कार्ये त्वया लघु ३ सतत्र गत्वा यत्र
से शो लोहेशेति शोभने सा देवी तां ततः प्राह स्रष्टुं मधुर्या
गिरा ४ दत्त ३० ५ देवि दैत्येष्वरः शुभस्त्रे लोके परमेश्वरः
दूतो हं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः ६ अव्याहता ज्ञा
सर्वा स्यः सदा देवयोनिषु निर्जिता खिलं दैत्यारिः स यदा
हृशणुष्यत ७ मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवा वशानुगा
यत्त भागानं ह सर्वानुयात्रामि पृथक् पृथक् ८ त्रैलोक्ये

वररत्नामिमवश्यं न्यशेषतः तथैव गजरत्नं च हत्वा देवं द्रु
वाहनं ९ क्षीरोदमयो नोद्भूतमश्वरत्नं ममारिः उच्चैः प्रवसं
ते तत्प्रणियत्य समर्पितं १० यानि चान्यानि देवेषु गंधर्वेषु
रौघेषु च रत्नाभूतानि भूतानि तानि मय्येव शोभने ११ स्त्री
रत्नभूतां त्वां देवि लोके मन्यामहे वयम् सा त्वमस्मानुया
गच्छ यतो रत्नभूजो वयं १२ मां वाममानुजं वापि निशं १३
मूर्खविक्रमं भजत्वं चंचलायां गीरत्नभूतासि वै यतः १३

३३ परमैश्वर्यमतुलं प्राप्य सेमत्परिग्रहात् एतदुध्यासमा।
लोच्यमत्परिग्रहतां व्रज १४ ऋषिरूवाच १५ इत्युक्तासा
तदा देवी गंभीरां तस्मिन्नाजगो दुर्गा भगवती भद्राय ये दंष्ट्रा
र्यते जगत् १६ श्रीदेव्यु० १७ सत्यमुक्तं त्वयानात्र मिथ्या
किंचित्त्वयोदितं त्रैलोक्याधिपतिः शंभो निशंभश्चापिता
दृशः १८ किं त्वत्रयत्प्रतिज्ञातं मिथ्या तत् क्रियते कथम् श्रू
यतामल्पबुद्धित्वात् प्रतिज्ञातं या कृता पुरा १९ यो मां जयति

सां ग्रामे यो मे दर्पे व्ययो हति यो मे घ्रातवलो लोके समे भर्ता
भविष्यति २० तदा गच्छतु शंभो त्रिनिशंभो वामहास्त
रः मां जित्वा किंचिरेणान्नपाणिं गृह्णातु मे लघु २१ दूत
उवा० २२ अवालि प्राप्तिं मे वत्सं देवि ब्रूहि ममाग्रतः त्रै
लोके कः पुमांस्ति ये दये शंभो निशंभयोः २३ अन्ये।
वामपि दैत्यानां सर्वदेवानवैयुधि तिष्ठन्ति संमुखे देवि
किं पुनः स्त्रीत्वमेकिका २४ इंद्राद्याः सकला देवास्त

३४
 ३४
 स्थुर्येषां न संयुगे शुभादीनां कथं तेषां स्त्री प्रयास्यसि सं
 मुखम् २५ सा त्वंगच्छ मये वोक्ता पाशं दे शुभनि शुभयोः
 केशाकर्षणनिधूतगौरवामागमिष्यसि २६ श्रीदेव्युवा
 २७ एवमेतद्वली शुभो निशुभश्चातिवीर्यवान् किं रोमिष
 निज्ञामेयदनालोचितापरा २८ स त्वंगच्छ मये वोक्तं य
 देजत्सर्वमादृतः तदा च द्वास्तेन्द्राय सच युक्तं करोतु तत्
 २९ इति श्रीमां देवी दूतसंवादे नाम पंचमोऽध्यायः ५

ऋषिरू० ९ इत्याकर्ष्य वचो देव्याः स दूतो मर्षयति
 समाचष्ट समागम्य देत्यराजाय विस्तरात् २ तस्य दूतस्य
 तद्वाक्यं माकर्ष्योत्तरादृतः स क्रोधः प्राह देत्यानाम
 धियं धूम्रलोचनम् ३ हे धूम्रलोचना शुलं स्वसैन्यपरि
 वारितः तामानय वलाहुयां केशाकर्षणविह्वला ४
 तत्परित्राणदः कश्चिद्यदिवोतिष्ठते परः सहंतव्यो म
 शेवापियस्यो गंधर्व एव वा ५ ऋषीस्वाच० ६ तेनाज्ञप्त

३५

स्तनः शीघ्रं सदैवो धूम्रलोचनः वज्रः षष्ठा सहस्राणामसु
 राणां दुर्तं ययौ ७ सहस्राणां ततो देवीं तु हिना चल संस्थितां
 जगादोच्चैः प्रयाहीति मूलं शुभनिशुभयोः ८ नेचेत्प्रीत्या
 द्य भवती मद्भर्तारमुपैष्यति ततो वलान्नयाम्येषः केशा
 कर्षणविह्वला ९ श्रीदेव्युवाच १० दैत्येश्वरेण प्रहितो
 वल्लभान्वलसंवृतः वलान्नयसिमाभिवंततः किं ते करो
 म्यहम् ११ ऋषिरु १२ इत्युक्तः सोम्य धावतामसुरो ।

मलोचनः हुंकारेणैव तं भस्मसाचकारां विकान्ततः १३ अ
 थ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां तथां विका ववेषसायकैसी
 ह्येणस्तथाशक्तिपरश्वधैः १४ ततो धृतसटः कोपान् क
 तानादंस्समैरवं पपातास्स रसेनायां सिंहो देव्याः स्ववाह
 नः १५ कांश्चित्करप्रहारेणो देत्यानास्येन चापरान् आ
 क्रान्त्याचाधरेणान्यान्सजघानमहासुरान् १६ कैसां वि
 त्याट्यामासनरैवः कोशानिकेसरी तथातलप्रहारेण

६० शिरांसि कृतवां पृथक् ९७ विच्छिन्नवाहशिरसः कृतास्ते
३६ नतथायेरपयौ चरुधिरं कोशादन्येषां धृतकेसरः ९८
क्षणेन तद्वलं सर्वे क्षयं नीतं महात्मना तेन केसरिणा
देव्या वाहनेनानिकोपिना ९९ श्रुत्वा तमस्वरं देव्यानिह
तं धूम्रलोचनं बलं च क्षयितं कृत्स्नं देवीं केसरिणा ततः
२० चुकोपदेत्याधियतिः शुभः प्रस्युरिजाधरः आज्ञाय
यामास चतौ चंडमुंडो महासूरो २१ हे चंडहे मुंडवलेव

हभिः परिवारितौ तत्र गच्छत गत्वा च सा समानीयतां लघु
२२ केशेष्वक्लृप्य बद्ध्वा वायुदिवः संशयो युधि तदा शो
षायुधैः सर्वैरसुरैर्विनिहत्यतां २३ तस्यां हतायां दृष्ट्वा यो
सिंहे च विनियानिते शीघ्रमागम्यतां बद्ध्वा गृहीत्वा ता
मथां विकां २४ इति श्रीमाधूम्रलोचनवधोनाम ष
ष्टोऽध्यायः ६ ऋषिरूवाच ९ आज्ञा प्राप्ते ततो देत्याश्च
उमुंडपुरोगमा चतुरंगवलोपेता ययुरभ्युद्यता युधाः २

६०
 ३९
 दृष्टुस्तेततो देवीमीषहासा व्यवस्थितां सिंहस्योप
 रिशेलेन्द्रशृंगो महतिकांचने ३ नेदृष्ट्यातां समादातुमु
 द्यमंचक्रुद्धताः आकृष्टचापासिधरास्तथान्येतत्स
 मीपगाः ४ ततोः कोपंचकारोचैरविकानानरोन्यति ।
 कोयेन चास्यावदनं मषीवर्णं मभृजदा ५ सुकुटीकु
 टीलातस्याललाटफलकादुने कालीकरालवदना
 विनिष्क्रांतासिपाशिनी ६ विचित्रखट्वांगधरानर

मालाविभूषणा द्विचर्मपरीधानाशूष्कमांसाजिभै
 र्वा ७ अतिविस्तारवदनाजिह्वाललनमीषणानिष
 ग्रातनयनानादापूरितदिङ्मुख ८ सावेगेनाभिपति
 ताघातयंती महासूरात् सेत्येतन्नसूराणीणामभक्षयत
 तद्वले ९ पाष्णिग्रहाकुशग्राही योधघंटासमन्वितान्
 समादायैकहस्तेन मूर्खे विशेयवारणान् १० तथैव ।
 योधतुरंगैरथं सारथिना सह निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्च

२० वयंत्यतिभैरवं ११ एकंजग्राहकेशेषग्रीवायामथावा
 २८ परं पादेनाक्रम्यचैवान्मसुरसोन्मथोथयत् १२ जैर्मु
 क्तानिचशस्त्राणिमहास्त्राणिजथासुरैः सुखेनजग्रा
 हारूषादशनैर्मथितान्यपि १३ वलिनांतद्वलंसर्वमसुर
 णामहात्मनां ममर्दाभक्षयचान्यानान्यांश्चाजाडयत्
 था असिनानिहताः कचित्केचित्खट्वांगताडिताः ज
 मुर्विनाशमसुरादन्ताग्राभिहतास्तथा १४ क्षणेनत

द्वलंसर्वमसुराणानियानितं दृष्ट्वाचंडोभिदुद्रवतो काली
 मतिभीषणां १६ शखर्वैर्महाभीमैर्भीमाक्षीतांमहासुरः॥
 क्रादयामासचक्रैश्चमुंडः क्षिप्रैः सहस्रशः १७ तानिचक्रा
 प्येनेकानिविशमानातितन्मुखं वभुर्यथार्कविंवानिसु
 वह्निघनोदरं १८ ततो जहासातिरूषाभीमंभैरवनादिनी
 कालीकशलवक्रांतदंदेशदशनोज्ज्वला १९ उत्थाय
 चमहासिंहं देवीचंडमधावतः गृहीत्वाचास्पकेशेषुशि

३० स्तेनासिनाच्छिनत् ३० अथमुंडोभ्यधावतां दृष्ट्वा चंडे नि
 ३१ पातितं तमप्यपातयद्भूमौ सा खद्गाभिहतं रूपा २९ हतशेषं
 ततः सैन्यं दृष्ट्वा चंडे निपातितं मुंडं च सुमहावीर्यं दिशो भे
 जेभयात्तुम् २२ शिरश्चंडस्य काली चरहीत्वा मुंडमेव च
 प्राह प्रचंडा दाहासमिप्रमभ्येत्य चंडिकां २३ मया तवा त्रौ
 पट्टौ चंडमुंडो महापशू युद्धं यज्ञस्वयं शुभं निशुभं च ह
 ष्यसि २४ ऋषिस्वाच २५ तवानीतौ ततो दृष्ट्वा चंडमुं

डो महासुरो उवाच काली कल्याणी ललितं चंडिका वचः
 २६ यस्मा चंडचमुंडं चरहीत्वा त्वमुयागता चामुंडेति त
 तो लोके ख्याता देवि भविष्यसि इति मार्कंडेय उवाच
 शिर्कोमन्वन्तरे देवी महात्मे चंडमुंडो वधो नाम सप्तमोऽध्यायः
 २७ ऋषिस्वाच १ चंडे च निहतो दैत्ये मुंडे च विनिपातिते व
 हुलेषु च सैन्येषु क्षयितेषु सुरेश्वरः २ तः कोपपराधीन
 चेताः शुभः प्रतापवान् उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामा

३० दिदेशह ३ अद्यसर्वेवल्लैर्देत्याः षडशीतिरुदायधाः कंवू
 ४० नांचतुरशीतिर्निर्यीतुखवलेवताः ४ कोटिवीर्याणिपे
 चाशदसुराणांकलानिवै शतंकलानिधूम्राणानिर्ग
 च्छांतुममाज्ञया ५ कालिकादौर्हदामौर्याः कालकेया
 स्तयासुराः सुहायसज्जानिर्यातुआज्ञायास्वरितामम
 द् इत्याज्ञाप्यासुरपतिः शुभोभैरवशासनः निर्जेगाम
 महासैन्यसहस्रेर्वहभिर्वतः ७ आयातंचंडिकादृत्वा

तसैन्यमतिभीषणं ज्यास्वनेः पूर्यामासधरणोगगना
 तरं ८ ततः सिंहोमहानादमतीवकृतवान्चूय घंटास्व
 नेनतन्नादमंविवाचोपरं हयत् ९ धनुर्ज्यासिंहघंटा
 नानादापूरितदिङ्गुखा निनादेर्भीषणेः कालीजिग्ये
 विस्तारितानना १० तानिनादमुपशुन्येदेत्यसैन्येषु
 तुर्दिशं देवीसिंहस्तयाकालोसुरोद्यैः परिवारिताः ११
 एतस्मिन्नंतरेभूयाविनाशायसूरहिषां भवायामरसिहा

८०

४९

नामनिवीर्यवलान्तिताः ९२ ब्रह्मेशगुहविष्णुनांतयेन्द्रस्य
चशक्तयः शरीरेभ्योविनिष्क्रम्यतद्रूपेण्डिकोययुः ९३
यस्यदेवस्ययद्रूपंयथाभूषणवाहने तद्वदेवहितच्छक्ति
रसुराज्योद्गमाययौ ९४ हंसयुक्तविमानाग्रेसामसूत्रक
मंडलः आयाताब्रह्मणः शक्तिर्वह्मणीत्यभिधीयते ९५
महेश्वरीवृषारूढात्रिशूलवर्धारिणी माहाहिवलया
प्राप्ताचद्रेखाविभूषणा ९६ कौमारीशक्तिहस्ताचमयू

४९

४२

स्ववाहना योद्गमभ्याययोदेत्यानंविवागुहस्यपिणी ९७
तथैववेष्णवीशक्तिगर्भोपरिसंस्थिता शखचक्रगदा
शार्ङ्गखड्गहस्ताभ्युपाययौ ९८ यज्ञवाराहमतुलंरूपं
याविभ्रतोहरेः शक्तिः सय्याययोतत्रवाराहोविभ्रतोत
नु ९९ नारसिंहीनृसिंहस्यविभ्रतोसदृशंवयः प्राप्तात
तत्रसटाक्षेपक्षिप्रनक्षत्रसंहतिः २० वज्रहस्तातथै
वंद्रीगजराजोपरिस्थिता प्राप्तासहस्रनयनायथाश

८०
४२

क्रस्तथैवसा २१ ततःपरिवृतस्ताभिरशानोदेवशक्तिभिः
हन्यतामसुराःशीघ्रंममप्रोत्याहचंडिकां २२ ततोदेवी
शरीरानुविनिष्क्रान्ताभिभीषणा चंडिकाशक्तिरत्पुत्रा
शिवाशतनिनादिनी २३ साचाहधूम्रजटिलमीशानम
यराजिता हतलंगच्छुभगवन्पार्श्वशुभनिशुभयोः २४ ब्रू
हिशुभंनिशुभंचदानवावतिगर्वितौ येचान्येदानवास्तत्र
ब्रूयसमुपस्थिताः २५ त्रैलोक्यमिंद्रोऽलभतां देवाः संतुह

४२

४३

विभुजः पूयं प्रयातयातालं पदिजीवितुमिच्छथ २६ वला
वलेयादथचेद्वन्तोयुद्धकांसिणः तदागच्छतत्प्यंतुमा
च्छिवाः पिशितेनवः २७ ततो नित्युक्तो दौत्येनतया देव्याशि
वः स्वयं शिवदूतो निलोके सिंहातः साख्या निमागताः २८
तेपि सुत्वावचो देव्याः शवीरव्यातं महासुराः अमार्षी पुरि
ताजगम्यत्र कात्यायनी स्थिता ततः प्रथमं मेवाग्रे शरशतं
धिरधिभिः वर्वसुरूढतामयीस्तां देवीममरायः ३० सा च

३०
 ४३
 तान्प्रहितान्नाणां च्छूलं चक्रपरश्वधान् विच्छेदलीलया
 ध्मातधनुर्मुक्तैर्महेषुभिः ३१ तस्याग्रतस्तथा काली शूलया
 तविदारितान् खट्वा गयोयितांश्चान्यान्कुर्वती व्यचरतदा
 ३२ कामंडलुजालाक्षेपहतवीर्यान्हतौजसः ब्रह्माणीचा
 वारोच्छ्रूयन्तेनयेन समधावति ३३ माहेश्वरी त्रिशूलेन त
 था चक्रेण वैष्णवी दैत्यान्जघान कौमारी तथा शक्त्याति
 कोपना ३४ ऐंद्री कुलिशया तेन शतशो दैत्यदानवाः येन

४३

३५
 ४३
 विदारिताः पृथ्व्यां रूधिरो घप्रवर्षिणः ३५ तुंडप्रहारविध्वं
 स्तादंष्ट्राग्रस्तवस्ततः वराहमूर्त्या न्यपतंश्चक्रेण च विदारि
 ताः ३६ नखैर्विदारितांश्चान्यान्मस्यंती महासुरान् नार
 सिंही च चारुजो नादापूर्णदिगंतरा ३७ चंडादाहासैरसु
 राः शिवदूत्याभिदूषिताः येन पृथिव्यां पतितान्तांश्च खादा
 यस्ततदा ३८ इति मातृगणं कृत्वं मर्दयंते महासुरान् द
 स्वाभ्युपाये विविधैर्नैश्वर्यैर्देवारिसेनिकाः ३९ पलायनपरा

८०
४४

नृत्तवोदेत्याताहगणीदितान् पौडुमभ्याययोक्तुदोरक्तवी
जोमहासुरः ४० रक्तविंदयैदाभूमौयत्यस्यशरीरतः समुत्प
नतिमेदिन्यातत्प्रमाणस्तदासुरः ४१ युयुवेसगदायाणिरिद्र
शक्त्यामहासुरः ततश्चैंद्रीस्ववज्रेणरक्तवीजमताडयत् ४२
कुलिशेनाहतस्याशक्तस्यसुखावशोणितम् समुत्पद्युस्त
तोयोधास्तद्व्यास्तन्यरक्रमाः ४३ यावन्तःपतितास्तस्यश
रीरद्रक्तविंदवः तावन्तःपुरुषाजानास्तदीर्यवलविक्रमाः ४४

४४

तेचापियुयुधुस्तत्रपुरुषारक्तसंभवा समंमातृभिरुत्पद्यश
स्त्रयाजानिभीषणं ४५ पुनश्चवज्रयातेनक्षतमस्यशिरोय
दा ववाहरक्तं पुरुषास्तनोजानाः सहस्रशः ४६ वैष्णवीस
मरेचैनंचक्रेणाभिजघानह गदयानां डयामास ऐंद्रीतम
सुरेश्वरं ४७ वैष्णवीचक्रमिन्नस्यरूधिरस्त्रावसंभवेः स
हस्रशोजगद्याघ्नतत्प्रमाणैर्महासुरः ४८ शक्त्याजघानकौ
मारीवाराहीचतथासिना माहेश्वरीत्रिशूलेनरक्तवीजंम

४५ हासुरं ४८ सचापिगदयोदेत्यः सर्वाएवाहनतृथक् माहः
 कोपसमाविष्टोरक्तबीजो महासुरः ५० तस्याहनस्यबहुधाश
 ितिशूलादिभिर्भुवि पापतपोवैरक्तौघस्तेनासंछनशोसु
 राः ५१ तैश्चासुरासकृ संभूतैरसुरैः सकलं जगत् व्याप्रा
 सीततो देवाभयमाजगमूरुजमं परतान्विषयणानसुरा
 नृदृष्ट्वा चंडिका प्राह सत्वरं उवाच काली चामुंडे विस्ती
 र्णवदनं कुरु ५२ मच्छस्त्रपातसंभूतान् च तविंदन्महाम

एन रक्तविंदोः प्रतीच्छस्त्रं वक्रेणानेन वेगिना ५४ भक्षयेत्
 तीचररणेन दुत्यन्नान् महासुरान् एवमेव भक्षयेदेत्यः शोणर
 त्तोगमिष्यति ५५ भक्ष्यमाणास्त्वया चोग्रान् चोत्पत्स्यंति
 चापरे इत्युक्ता ततो देवी शूलेनाभिजाजनते ५६ सुरेव न
 काली जगृहे रक्तबीजस्य शोणितं ततो सा वाजघानाथ गद
 यान् च चंडिका ५७ न चास्या वेदनां च क्रेगदयातोऽल्पिका
 मपि तस्याहनस्य देहानुबहु सुखावशोणितं ५८ यतस्य

३० तस्तद्वक्त्रेण चासुडासंघतोच्छ्रिति मुखे समुद्रतायेस्या
 ४६ रक्तपातान्महासुरः ५९ तांश्च खाहाय चासुंडययौ नस्य
 चशोणितं देवीशूलेन वज्रेण वाणैरसिभिः क्रूरिभिः ६०
 जघान रक्तवीजं तं चासुंडायौ तशोणितं सपपात महीपृ
 थेशस्त्रसंघसमाहतः नीरक्तश्च महीपाल रक्तवीजो महा
 सुरः ततस्ते हर्षमनुलमवायुस्त्रिदशानृप द्वाजेषां मातृ
 गणोजातो ननर्ता स इन्द्रोदहतः ६३ इति ० मा ० रक्तवीजव

धो ० अष्टमोऽध्यायः ८ राजोवाच विचित्रमिदमारव्यातं
 भगवन्भवतामम देव्याश्चरितं महात्म्यं रक्तवीजवधाश्रितं
 २ भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुं रक्तवीजेनियानिते चकार शुंभो
 यत्कर्म निशुंभश्चातिकोपनः क्रयिरूवाच ० ४ चकार को
 पमनुलं रक्तवीजेनियानिते शुंभासुरे निशुंभश्च हते स्वन्ये
 षु चाहवे य हन्यमानं महासैन्यं विलोक्या मयं मुहहन् अ
 भ्यधावन्निशुंभो य सख्यया कुरुसे नया दत्तस्याग्रतस्तथा ६

हु.

४७

षेपार्थयोश्चमहासुरः संदष्टौष्टपुटाः क्रुद्धाहंतुं देवीमुपा
ययुः ७ आजगाममहावीर्यः शुभोपिस्ववलेहंतः निहं
तुंचडिकोकोपात्कृत्वायुद्धंतुमातृभिः ८ ततोयुद्धमतीवा
सीद्देव्याः शुभनिशुभयोः शरवर्षमतीवोग्रमेघयोरिवर्ष
तोः ९ चिच्छेदास्तांछरास्ताभ्यांचडिकोखशरोत्करैः
ताडयामासचांगेषुशरैर्घोरसुरेष्वरैः १० निशुभोनिशि
तंखड्गचर्मचादायसुप्रभं अताडयन्सूर्धिसिंहं देव्यावाह

४७

नमुत्तमम् ११ ताडितेवाहनेदेवीसुरप्रेणासिमुत्तमम् नि
शुभस्याशुचिच्छेदचर्मचाप्यष्टचंद्रकं १२ छिन्नेचर्मणि
खड्गेचशक्तिंचिशेषसोसुरः तामप्यस्यद्विधाचक्रेचक्रे
णाभिमुखगतां १३ कोपाध्मातोनिशुभोयशूलेजग्राह
कनवः आयातंमुष्टिपातेनदेवीतच्चाप्यचूर्णयत् १४
आविध्यायगदांसापिचिशेषचंडिकां प्रति सापिदेव्या
विशूलेनभिन्नाभस्मत्प्रमागता १५ ततः परमुहस्तंमा

३०
४८

पातदैत्यपुंगवं आहृत्यदेवीवारौघैरपातयतभूतले १६
तस्मिन्निपतिताभूमौनिशुभेभीमचिन्तमे आतर्प्यतीवसं
क्रुद्धः प्रययौहंतुमंविंका १७ सरथस्थस्तथात्युच्चैर्गृहीत
परमायुधैः भुजैरष्टाभिरतुलैर्व्याप्याशेषं वभौ नभः १८
तमायांतं समालोक्य देवी शंखमवाहयत् ज्याशब्दं चापि
धनुषश्च कातीवदुःसहं १९ पूर्यामास कभोनिजं घटास्व
नेन च समस्तदैत्यसैन्यानां तेजो बधविधायिना २० ततः

४८

४९

सिंहो महानो देव्याजितं भमहामदैः पूर्यामास गगनं
गांतं ये वदिशो दश २१ ततः कार्त्तुः समुत्पत्य गगनं स्प्राम
ताडयत् कराभ्यां तन्निनादेन प्राक् स्वनास्तेति रोहिता
२२ अट्टाट्टाहा समशिवं शिवदूती चकार ह तैः शरैरसुरा
स्त्रैः सुः शुभः कोपे परं ययौ २३ दुरात्मस्तिष्ठतिष्ठेति व्याजहा
रं वि कायदा तदा जयेत्यभिहितं देवैरकाशस्थितैः शु
भेनागत्य याशक्तिमुक्ता ज्वालातिभीषणा आयांती वन्ति

डु०

४९

कूटाभासानिरस्तामहोल्कया २५ सिंहनादेनशुभस्य
व्याप्तलोकत्रयांतरं निर्घातनिस्वनोद्योरोजितवानवनी
पते २६ शुभमुक्तांछुरांन्देवीशुभसुताप्रहितांछुरान्चि
च्छेदस्वशरैरुग्रैः शतशोथसहस्रशः २७ ततः साचंडिका
क्रुद्धाशूलेनाभिजघानतं। सतदाभिहतोभूमौमूर्छितो
निपपातह २८ ततोनिशुभः संप्राप्यचेतनामानकासुका
आजघानशरैर्देवीकालीकेसरिणांतथा २९ पुनश्चकृत्वा

४९

५०

बाहूनामयुतंरनुजेश्वरः चक्रासुतेनरितिजश्छादयामा
सचंडिकां ३० ततोभगवतांक्रुद्धादुर्गादुर्गार्तिनाशिनी चि
च्छेदतानिचक्राणिस्रशरैः सायकांश्चतान् ततोनिशुभो
वेगेनगहमादायेचंडिकां अभ्यधावतवैहंतुंदैत्यसेनास
मावतः ३२ तस्यापततएवाशुगरांचिच्छेदचंडिका खड्गेन
शितधोरणासचशूलेसमारदरे ३३ शूलहस्तसमायांतंनिशु
भममगर्दनहरिविष्माधशूलेनवेगाविद्धेनचंडिका ३४ भिन

६० स्थातस्यश्रूलेनहंदयानिः सुतोपरः महाबलोमहावी
 र्धसिष्टेतिपुरुषोवदन् ३५ तस्यनिष्क्रामतोदेवीप्रहस्यस्व
 नवततः शिरश्चिच्छेदस्वदेनततोसावपतद्भुवि ३६ ततः
 सिंहश्चखारोग्रदंष्ट्रासुण्णशिरोधरान् असुरांस्तान् स्रथा
 कालीशिवदूतीतथापरान् ३७ कौमारीशक्तिनिभिन्नाः के
 चिन्नेसुमहासुराः ब्रह्माणोमंत्रपूतेनतोयेनाम्येनिराकृ
 ताः ३८ माहेश्वरीत्रिशूलेनभिन्नाः पतुस्तथापरेवाराहीतु

५१ उद्यातेनकेचिच्चूर्णाकृताभुवि ३९ खंडंखंडंचचक्रेणवै
 श्वव्यादनवाः कृताः वज्रेणचैंद्रीहस्ताग्रविमुक्तेनतथाप
 रे ४० केचिद्दिनेसुरसुराः केचिन्नष्टामहाहवात् भक्षिता
 आपरेकालीशिवदूतीमृगाधिपैः ४१ इति गा निशुंभव
 धोनामनवमोऽध्यायः ९ ऋषिः निशुंभनिहतं दृष्ट्वा
 भ्रातरं प्राणसंमितं हन्यमानं वलं चैव शुंभः क्रुद्धो ब्रवीद्वचः
 खलावलेपादुषेत्स्वमादुर्गगर्वमावह अन्यासां वलमा

३०
५१

श्रित्य युद्धं सेयातिमानिनी ३ श्रीदेवा ४ एकैवाहं जग
त्यत्र द्वितीया काममापरा पश्येतादुष्टमप्येव विशंत्ये म
द्विभूतयः ५ ततः समस्ता सा देव्यो ब्रह्माणी प्रमुखा लयं
तस्या देव्यास्तनो जगमुरेकैवासी तदा विकाह श्रीदे ६ अ
हं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यसा स्थिता तत्सह तं मे वै वै
निष्ठा म्याजो स्थिरो भव ७ ऋषि ८ ततः प्रवृत्ते युद्धे देवा
शुभस्य चोभयोः पश्यता सर्वदेवानां मसुराणां च सारुणां १०

५१

५२

शखर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव सारुणैः तयोर्बुद्धमभुद्ध
यः सर्वलोकभयंकरं ११ दिव्यान्पद्माणि शतशो मुमुचेया
न्यथा विभावभजतानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रतीयातकान्दृभिः १२
मुक्तानितेन चास्त्राणि दिव्यानि परमेश्वरी वभंजलीलये
बो गृहं कारे चारणाभिभिः १३ ततः शरशतैर्देवीमाच्छादं व
तसो मुरः सापितकुपिता देवी धनुश्चिच्छंदं चेषुभिः १४ ॥
छिन्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा शक्तिमुपादरे चिच्छंदं देवी चक्रेण

दु.
५२

तामप्यस्यकरेस्थितां १५ ततः खड्गमुपादाय शतचंद्रं च भा-
नुमत अभ्यधावततां देवीं देत्या नामधियेष्वरः १६ तस्याप-
तत एवाशुखड्गं विच्छेद चडिका धनुर्मुनेः शितैर्कोणैश्च मे-
चार्ककरा मलं १७ हस्ताभ्यः सतदा देत्यश्छिन्नधन्वा विसा-
रथिः जग्राह मुद्गरं द्यौरमं विकानिधनो द्यातः १८ विच्छेत्सा-
पततस्तस्य मुद्गरं निशितैः शरैः तथापि सोभ्यधावतां मुष्टि-
मुद्यम्य वेगवान् १९ समुष्टिं पातयामास हृदये देत्यपुंगवः दे-

५३

व्यासं चापि सा देवी तलेनोरस्य ताडयत् २० तत्प्रहाराभि-
हूतो निपपात महीतले स देत्यराजः सहसा पुनरेव तथो-
त्थितः २१ उत्पत्य च प्रगृह्याच्चैर्देवीं गगनमास्थितः तत्रापि
सानिगधारायुयुधेतेन चडिका २२ नियुद्धं खितदा देत्यश्च-
डिका च परस्य चक्रतुः प्रथमं सिद्धमुनिविस्मयकारकं २३
ततो नियुद्धं मुचिरं कृत्वा तेनां विकासह उत्पात्य भ्रामया-
मास हि स पथरणिनले २४ स क्षिप्रो धरणीं प्राप्य मुष्टिमुद्य-

३
५३

स्पवेगतः अभ्यधावतदुष्टात्माचंडिकानिधनेच्छया २५
तमायांतंततोदेवीसर्वदैत्यजनेश्वरं जगत्यां पातयामा
सभिलाशूलेन वधसि २६ सगतासुः पपातो व्योदेवी शूला
प्रविशतः चालयन्त्यसकलां पृथ्वीं सा विहीयां सपर्वतो
२७ ततः प्रसन्नमखिलं हतेतस्मिन्दुर्गात्मनि जगत्स्वास्थ
मतीवापनिर्मलं चाभवन्नभः २८ उत्पातमेघाः सोल्कायेगा
गा संस्तेशमं ययुः सरितो मार्गवाहिन्यस्तथा संस्तत्र पातिने

५४

२९ ततो देवगणाः सर्वहर्षनिर्भरमानसाः बभूवुर्निहतेत
स्मिन्नांधर्वाललितं जगुः ३० अवाद्यंस्तथैवान्येन नृतुश्चा
प्ररोगणाः ववुः पुण्यास्तथा वाताः सुप्रभो भूद्विवाकरः ३१
जज्वलुश्चाग्नयः शांताः शांतादिगजनिताः स्वनाः ॥ ३२ ॥
इति श्री भुवधोनाम दशमोऽध्याय १० ऋषिरु १ देव्या
हतेतत्र महासुरेन्द्रे सेनाः सुरावन्हि पुरोगमास्ताम् कात्याय
नानुष्टुबुरिष्टलाभाद्विकाशिवक्रासुविकाशिताशाः २ देवि

डुं

५४

प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतोखिलस्य प्रसीद
विश्वेश्वरि पाहिविश्वं लुमीश्वरी देवि चराचरस्य ३ आ
धारभूता जगतस्त्वमेकामहीस्वरूपेण यतः स्थितासि अ
पांस्वरूपस्थितया त्वयैतदाप्यायते कृत्स्नमलंघ्यवीर्ये
त्वं वैष्णवी शक्तिरनंतवीर्या विश्वस्य बीजं परमासि माया
संमोहितं देवि समस्तमेतत्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ५ वि
द्याः समस्तास्तव देवि भेदाः स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्

५५

त्वयैकया प्ररितमं वयैतत्कांते सुतिः सत्त्वय परा परेतिः
ह सर्वभूता यदा देवी स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी त्वं सुता सुतये
का वा भवतु परमात्मनः ० सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य ह
दिसंस्थिते स्वर्गापवर्गदा देवि ना रायणि नमो सुते ८ क
कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनी विश्वस्यो परतौ
शक्ते नारा ० ९ सर्वमंगलमांगल्येशिवे सर्वार्थसाधिकेश र
एये च्यं वके गौरी ना ० १० सृष्टिः स्थिति विनाशानां शक्तिभू

३५

५५

भूतेसनातनि पुणाश्रये गुणमयेना ११ शरणागतदीना
 तपरित्राणपरायणो सर्वस्यार्तिहरे देविना १२ हंसयुक्त
 विमानस्थे ब्रह्माणीरुषधारिणि कौशाभः स्मरि के देविना
 १३ त्रिशूलचंद्राहिधरे महावृषभवाहिनि माहेश्वरी स्वरु
 पेणना १४ मयूरकुक्कुटनृते महाशक्तिधरे नद्ये कौमारी
 रूपसंस्थानेना १५ शंखचक्रगणेशाङ्ग गृहीतपरमायु
 धे प्रसीद वैष्णवीरूपेना १६ गृहीतो ग्रमहाचक्रदंष्ट्रात्थ

५५

३६

तवसुंधरे वराहरूपिणि शिवेना १७ नृसिंहरूपेणो ग्रेण
 हंतुं दैत्यान्कृतोद्यमे त्रैलोक्यत्राणसहितेना १८ किरी
 टिनि महावज्रे सहस्रनयनोज्वले वृत्रप्राणहरे चंद्रिना
 १९ शिवदूती स्वरूपेण हततदैत्यमहावले घोररूपे महा
 रावेना २० दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे चामु
 डे मुंडमथनेना २१ लक्ष्मीलज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टिस्व
 धे ध्रुवे महारात्रि महामायेना २२ मेधे सरस्वतिवरे भूतिवा

३०
५६

भ्रवितामसि नियतेत्वं प्रसीदशेना° ३३ सर्वस्वरूपे सर्वे
शे सर्वशक्तिसमन्विते भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमो
स्तुते २४ एतने वदनं सौम्यं लोचनं च यभूषितं पातु नः स
र्वभूतेभ्यः कात्याय° ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसू
दनं त्रिभूलं पातु न्मे भीते भद्रकालिन° २६ हिनस्ति दैत्य
ते जांसि स्वनेनापूर्यया जगत् साधंटा पातु नो देवि पापेभ्यो
मुत्तानिव २७ असुरासृग्वसापंकचर्चितस्तकरो ज्वलः

५६

५७

शुभाय खड्गो भवतु चंडिके त्वं न तावयं २८ रोगानशेषान
पहंसितुं शरुष्टा तु कामान्सकलान् भोष्टान् त्वामाश्रिता
न विपन्नराणां त्वामाश्रिता त्वाश्रयतां प्रयांति २९ एतत्कृ
तं यत्कदनं त्वया दधमं द्विषां देवि महासुराणां रुपैरनेके
बहुधात्ममूर्तिरुत्वां विवैकतमकरोति कान्मा ३० विद्यासु
शास्त्रेषु विवेकदीपेष्वप्यद्येषु वार्क्येषु च कालदन्त्या मम
हृदये ति महोदधकारे विभ्रा मयत्येतदतीव विप्रं ३१ रक्षा

३०
५०

सियत्रोयविषाश्चनागायत्रारयोदस्युवलानियत्र हा
वानलोयत्रतथाविमध्येतत्रस्थितालं परिपासिविष्णुं।
३२ विष्णुं शरीतं परिपासिविष्णुं विश्वात्मिकाधारयसीति
विष्णुं विष्णेशवंद्याभवति भवंति विश्वात्रयायेत्वयि भक्ति
नन्नाः ३३ देवि प्रसीद परिपालय नो रिभीते नित्यं यथा सुर
वधादधुनैव सद्यः पापानि सर्वजगतां प्रशमनं यात्सु उत्पा
तपाकजनितांश्च महोपसर्गान् ३४ प्रणतानां प्रसीद त्वं

५७

५८

देवि विश्वार्तिहारीणि त्रैलोक्यवासिनामो ड्ये लोकानां
वरदाभव ३५ श्रीदेव्यु ३६ वरदाहं सुरगणावरयन्मनसे
च्छय तं वपुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकं ३७ देवा उ
३८ सर्वावाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरी एवमेव त्व
या कार्यमस्य देवि विनाशनं ३९ श्रीदेव्यु ४० वैवस्वते तरे प्रा
पेन्मृषाविंशतिमेषुगे शुभोनिशुभं चैवान्पावुत्यस्येते
महासुरौ ४१ नंदगोपगृहजाता पशोरागर्भसंभवा ततस्तौ

५८ वांताशयिष्यामिविंध्याचलनिवासिनी ४२ पुनरप्य
तिशेदेणरूपेणपृथिवीतले अवतीर्यहनिष्यामिवैप्रति
तांस्तुतानवान् ४३ भक्षयंत्याश्वतानुग्रान्वैप्रचित्तान्महा
सुगन् रक्तादंताभविष्यतिराडिमीकुसुमोपमाः ४४ ततो
मांदेवताःस्वर्गमर्त्यलोकेचमानवाः सुवंतोव्याहुरिष्यति
सततंरक्तदंतिकां ४५ भूयश्चशतवार्षिक्यामनालक्ष्यामनं
भक्षिमुनिभिः संस्तुताभूमौसंभविष्याम्ययोनिजा ४६ तत

५९ शतेननेत्राणांनिरीक्षिष्यामियन्मुनीन् कीर्तयिष्यति
मनुजाःशताक्षीमितिमांततः ४७ ततोहमखिलंलोकमा
त्मदेहसमुद्भवैः भविष्यामिसुराःशाकैराचष्टैः प्राणधारै
४८ शाकंभरीतिविख्यातितरायास्याम्यहंभुवि तंत्रैवच
वधिष्यामिदुर्गमाख्यामहासुरं ४९ दुर्गादेवैतिविख्यातं
तन्मेनामभष्यति पुनश्चाहंयराभीमंरूपंकृत्वाहिमाच
ले ५० रसांसिभक्षयिष्यामिमुनीनांचाणकारणात् तदा

५५ मां मुनयः सर्वलोष्यत्यानम्रमूर्तयः ५१ भीमादेवीति वि
ख्यातं तन्मेनामभविष्यति यदा रुणा रम्ह्यै लोके माहावा
धां करिष्यति ५२ तदा हं भ्रामरं रूपं कृत्वा संख्येयषट्पदं ।
त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिव्यामिमहासुरं ५३ भ्रामरीति
च मां लोकास्तदा स्तोष्यंति सर्वतः इत्यपरायदा वाधाश
नवोत्था भविष्यति ५४ तदा तदा वतीर्या हं करिष्याम्यरि
संक्षयं ५५ इति श्री नारायणोत्तुतिर्नाम एकादशः ११ ॥

श्रीदेव्युवाच ०१ एभिस्तैश्च मां नित्यं स्तोष्यंते यः समाहितः
तस्याहं सकलां वाधां नाशयिष्याम्यसंशयं २ मधुकैटभ
नाशं च महिषासुरघातनं कीर्तयिष्यंति ये तद्ब्रह्म शुभ
निष्पुंभयोः ३ अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकैतसः
श्रोष्यंति चैव ये भक्त्या मम माहात्म्यमुत्तमं ४ न ते वा दुष्कृ
तं किंचिद्दुष्कृतोत्थानचापदः भविष्यति न रात्रिर्द्वयं न चैव
सृष्टिर्भोजनं ५ शत्रुतो न भयं तस्य दस्युतो वा न राजतः ॥

दु नशस्त्रानलतोयौघात्कराचित्संभविष्यति ६ तस्मान्म
 ह मैतन्माहात्म्यं पठितव्यं समाहितैः श्रोतव्यं च सदा भक्त्य
 परं स्वस्त्ययनं महत् ७ उयसगीनशेषांस्तु महारीसमुद्भवा
 न तथात्रिविधमुत्पातं माहात्म्यं श्रमयेन्मम ८ यत्रैतत्प
 ठ्यते सम्यङ्द्वित्यमायतने मम सरानतद्विमोक्ष्यामि सान्नि
 ध्यंतत्र मे स्थितं ९ बलिप्रदाने पूजायामग्नि कार्यं महोत्स
 वे सर्वं मे मैतच्चरितमुच्चार्य श्राव्यमेव च १० जानता जानन्ता

वापि बलि पूजां तव्याकृतांः प्रति चिच्छ्याम्यहं प्रत्यावर्हि
 होमं तव्याकृतं ॥११॥ शुक्लकाले महापूजा क्रियते याचवार्धि
 किः तस्यां मे मैतन्मात्म्यं श्रुत्वा भक्तिस्तनूयित ॥१२॥ सर्ववा
 धाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः मनुष्यामात्रं सदिनभ
 विष्यति न संशय ॥१३॥ श्रुत्वा मे तन्माहात्म्यं तव्याचात्म्यत
 यः शुभाः पराक्रमं च युद्धे पूजायै ते निर्भयः पुमान् ॥१४॥ रिपव
 संक्षेपं यांतिकल्याणं चापपद्यते नंदते च कुलं पुंसं माहात्म्य

उ

॥६९॥

ममशृ एव तां ॥१५॥ शान्ति कर्मनि सर्वत्र लब्धा दुःस्व प्रदर्शने
ग्रह पीदा सुचो आसु माहात्म्यं शृणुं यान्मम ॥१६॥ उपसर्गाः
शमं यांति ग्रह पीदाश्च दाहणाः दुस्व प्रच नृभिर्द्वं सुस्व प्र
सुव जायते ॥१७॥ वाल ग्रहाभिभुता तां वाला तां शान्तिकारकं
सद्यः तमे देव नृणां मैत्री करणमुत्तमम् १८॥ दुवृता नाम शो
षाणां बलहानिकरं पारं रक्षोभुतं पिशाचाणां पथना देवनाशना
॥१९॥ सर्वममैतमाहात्म्यं मम सन्निधि कारकं पशु पुष्पाधिधू

पेश्वगंधदीपैस्तु व्योतते ॥२०॥ विप्राणां भोजनेर्होमे प्रोक्ष
णीयेरुतिशः अन्येष्वविविधैर्भोगैः प्रदर्शितैः सोऽप्या २१
॥ प्रीतिर्मे क्रियते सा स्मिन् सकृदुच्चलितश्रुते श्रुतहृति पा
पानितव्या एग्यं प्रयच्छति ॥२२॥ रक्षां करोति भुते भोजनमनां
किर्तनं मम युद्धे प्रचरितं यन्मे दुष्टैः त्यतिवहृणां ॥२३॥ तस्मि
भुते वैरि कृतं भयं युसां न जायते पुष्पाभिस्तु तयो याश्च याश्च
हर्षिनिःकृता ॥२४॥ ब्रह्मणा च कृता सास्तु प्रयच्छति भुतां

५

॥६२॥

मतिंभारो प्रांतरे वापि दावाति परिवारित ॥२५॥ दस्यु
निविकृतः शून्यगृहि तो वापि सुशुभिः सिंह्या घ्रातु यानो वा
वने वा वन हस्तिभिः ॥२६॥ एता कुद्धे न वा जप्ता वच्यो बंधग
तोपि वा भ्रातृणि तो वा वातने स्थितः पते महार्णवे ॥
२७॥ पतत्सु चापि शस्त्रेषु सग्रामे भृशदाहृणा सर्वा वाघा
सुघा रासु वेद नाभ्यर्दि तोपि वा ॥२८॥ स्मरन्मेतच्च रितं न
रासु चेत संकरोत मम प्रभावात्सिंहोदा दस्यु वीवरिणा
स्तथा ॥२९॥ दूरदेवपला पते स्मरन्तश्च रितं मम ३०॥

६३ तंमम ३० ऋषिरु ३१ इत्युत्कासा भगवती चंडिका चंडवि
क्रमा ३२ पश्यतामेव देवानां तत्रैवांतरधीयत तेपि देवा
निरातंकाः स्वाधिका रा न्यथापुग ३३ यज्ञभागभुजः सर्वे चक्र
विनिहतारयः दैत्याश्च देव्यानि हते शुभे देवरियो युधि ३४
जगद्विध्वंसिनितस्मिन्महाग्रे तुलविक्रमे निशुभे च महा
वीर्यशेषाः पातालमायकः ३५ एवं भगवती देवी सानित्यापि
पुनः पुनः संभूय कुरुते भूय जगतः परिपालनं ३६ तयेतन्मा

दु० ल्यतेविश्वंसेवविश्वंप्रसूयतेसायाचिताचविज्ञानंतुष्टाच
द्विप्रयच्छति ३७ व्याप्तंत्वयैतत्सकलं ब्रह्मांडं मनुजेश्वरं म
हाकाल्यामहाकालेमहामारीखरूपया ३८ सेवकालेमहामा
रीसेवसृष्टिर्भवत्यजा स्थितिकरोतिभूतानांसेवकालेसनात
नी ३९ भवकालेनृणांसेवलक्ष्मीर्द्विप्रदागृहे सेवाभावेतथा
लक्ष्मीर्विनाशायोपजायते ४० स्तुतासंपूजितापुष्पैर्धूपगंधा
दिभिस्तथा ददातिवित्तं पुत्रांश्चमतिधर्मेतथाशुभाम् ४१ इति

६५ श्री० भगवतीवाक्येनामहादशोऽध्यायः १२ ऋषिरुवाच १
एतत्तेकथितंभूयदेवोमाहात्म्यमुत्तमं एवंप्रभावासांदेवीय
येदंधार्यतेजगत् २ विद्यातथैवक्रियतेभगवद्विष्णुमायया
तयात्वमेषवैश्यश्चतथेवान्येविवेकिनः ३ मोक्षंतेमाहिताश्चै
वमोहमेष्यंतिचापरे तामुपैहिमहाराजशरणांपरमेश्वरीं ४
आराधितांसेवनृणांभोगस्वर्गापेर्वादा ५ मार्कंडेयउवाच ६
इतितस्यवचःश्रुत्वासुरथःसनराधिपः ७ प्रणिपत्यमहाभागं

दु तमृषिंशंसितव्रतम् निर्विण्णोतिममत्वेन राज्यापहरसोनच
 ६४ जगाममद्यस्तपसे सच वैश्यो महा मुने संदर्शना र्थमवाया
 नदी पुलिनमास्थितः ९ सच वैश्यस्तपसे देवी सूक्तं परं जप
 न तोतस्मिन् पुलिने देव्याः कृत्वा मूर्तिं महीमयीम् १० अर्हणां
 चक्रतुस्तस्याः पुष्पधूपान्निर्तपणोः निराहारो यतात्मानो तन्म
 नस्को समाहितो ११ ददतु सौ बलिं चैव निजागात्रा मृगुक्षितं ।
 एवं समा राधयतो स्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः १२ परितुष्टा जगद्वा

श्री प्रत्यक्षं प्राह चंडिका ॥ १३ ॥ देव्युवाच ॥ १४ ॥ यत्
 प्रार्थितं त्वया भूपतयान्च कुलनंदन ॥ मत्तत्तत्तत् प्रा
 प्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि तत् ॥ मां कर्तुं यत्तु वाच ॥ १५ ॥
 ततो ब्रूवन् नृपो राज्यमविभ्रं त्यन्यजन्मनि ॥ अत्रैव च नि
 जं राज्यं हतं शत्रुबलं वलात् ॥ १७ ॥ सोऽपि वैश्यस्ततो ज्ञा
 नं ब्रूवन् निर्विस्मयमानसः ॥ ममेत्यहमिति प्राज्ञः संगवि

चुतिकारका॥१८॥देवुवाच॥१९॥स्वल्पैरहाभिर्नृप
तेस्वराज्यं प्राप्स्यते भवान्॥२०॥हत्वारिपुनस्त्वलितं
वतश्च भविष्यति॥२१॥मृतश्च भूयः संप्राप्य जन्म देवा
द्विवस्वतः॥२२॥सावर्तिको मनुर्नाम भवान् भुवि भ
विष्यति॥२३॥वैश्यवर्यश्च यायश्च वरोष्मत्तो भिवाः
क्षिप्रः॥२४॥तं पुन्यं ह्यमि संतिष्ठौ त क न भवि

ष्यति॥२५॥मार्कंडेय उवाच॥२६॥इति दत्त्वा तयोर्द
वीयथाभिलषितं वरम्॥वभूवां तेहिता सद्यो भक्त्या
ताभ्यामभिष्टुता॥२७॥एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः
क्षत्रियर्षिभः॥सूर्या ज्जन्म समाप्ता इत्येव वारिभ
विता मनुः॥२८॥सावर्ति भविता मनुः॥२९॥
इति श्री० सुरथ वैश्य वर प्रदानं समाप्तम् ॥

शवेतं डलं पूर्णकलशोपरिथापनम् धनधान्यादिमुखदं
करोतु घटदेवता १३ कलशे पूर्ण पात्रोपरितो वृत्तं पूर्ण
फलं धृत्वा तदुपरी वरुणं आवाह्यं हस्ते अक्षतां गृहीत्वा मं
त्रः पातालवासिनं देवं वरुणं श्रेष्ठं देवता आवाहयामि दे
वेशतिष्ठंतु पूजयाम्यहं १४ अस्मिन्कलशे वरुणं आवाह
यामि आसनार्थं अक्षताः समर्पयामि पादयोः पादं स अर्घ्यं
आचमनीयं स्नानीयं पंचामृतस्नानं सुद्वेदकास्नानं गंधं

ग० पू० अक्षताः० पूष्पाणि० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० आचमनीयं०
 मध्येपाणीयं० उत्तरापोषणं० चंदनेन करेण तु वर्तते०
 मुखसुर्येतांबूलं पूगीफलं स० कृताया पूजाया शोधुपुष्पा
 र्थं दक्षिणां स० हस्ते जलं गृहीत्वा अन्नगंधाक्षतपुष्पधू
 पदीपनैवेद्यतांबूलपूगीफलदक्षिणा अन्नया पूजया व
 रुणासांगः सपरिवाराय प्रीयंतां नमः कलशं स्पृष्ट्वा स
 र्वे समुद्रा सरितस्तीर्थानि जलदानदाः आयेतु यजमान

स्य दुरितक्षयकारकाः १ कलशस्य मुखे विष्णुः कंठेरुद्र
 समाश्रिता मूले तस्य स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणा स्मृताः
 २ कुक्षौ तु सागसं सर्वे सप्तदीपवसुंधरा ऋग्वेदोथ यजु
 र्वेदो सामवेद अथर्वणः ३ अंगैस्तु सहिताः सर्वे कलश
 तु समाश्रिता अथ प्रार्थना देवदानवसंवादे मथ्यमाने
 महोदधौ उत्पन्नो सितदा कुंभवृद्धितो विष्णुना स्वयं रत्न
 त्रसादादि संयज्ञं कर्तुमीहे जलोद्भवः सान्निध्यं कुरु मे

पू. ग
८

देवप्रसन्नोभवसर्वदा ३ इति श्रीगौर्यागणपतिपूजनंवरु
णपूजनं कलशस्थापनं संपूर्णम् ॥ अथ नवग्रहादि आवा
हनं पुजां कृत्वा सूर्यादि नवग्रहदेवतानमः स्नानीयं सम
र्पयामि अनेन षोडशोपचारैरक्षिणाप्यंयंतं पूजां कृत्वा त्र
ह्यासुरादीनि पुरातन कारिभानुससीभूमिसुतोबुधश्च गुरुश्च
शुक्रश्च निराहुकेतवः सर्वग्रहासांतिकरा भवंति १ नवग्रहदे
वताभ्यां नमः आवाहयामि स्थापयामि वेदिं निर्माय तदुप

रि अग्निस्थाप्यः अम्रकषि योज्यतदुपरि आहुतिं दत्त्वा
मंत्रपठित्वा अथ होमः प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये इ
द्राये स्वाहा इदं मिद्राय अग्नये स्वाहा इदं अग्नये सोमाये
स्वाहा इदं सोमाय धुः स्वाहा इदं धुः भुवः स्वाहा इदं भुवः
स्व स्वाहा इदं स्व एतामहा व्याहृतयः जपाकुसुमशंकासं
कास्य येयं महा मुनिं तमीरिं सर्वपापघ्नं प्रणतोस्मि दिवा क
रं श्रीसूर्यये स्वाहा इदं सूर्याय नमः १ दधि शंख तु खारामं

॥ ५

९

सीरोहणीवशंभवं नमामिशसिनंशोमंशंभोर्मुकुटभूषण
म श्रीचंद्रायनमः स्वाहा इदंचंद्रायनमम रथरणीगर्भ
शंभूतंविदुनकांतसमप्रभं कुमारंशक्तिहस्तंचमंगलंप्रण
माम्यहं श्रीभौमायनमः स्वाहा इदंभौमायनमम ३ प्रियं
गुकलिकास्यामंरूपेणप्रतिमंबुधं सौम्यंसौम्यगुणोपेतं
बुधंप्रणमाम्यहं श्रीबुधायस्वाहा इदंबुधायनमम
४ देवानांच ऋषिनांच गुरुकांच नशान्निभंबुद्धिभुतंचिलो

केशंतन्नमामिवहस्यति श्रीवहसपतयेनमः स्वाहा इदं
वहसपतयेनमम ५ हेमकुंदमृगालाभंदैत्यानांपरमंगुरुं
सर्वशास्त्रप्रवक्तारंभार्गवंप्रणमाम्यहं श्रीशुक्रायनमः
स्वाहा इदंशुक्रायनमम ६ नीलांजनसमाभासरविपु
त्रंयमाग्रजं छायामार्तडशंभूजंतन्नमामिशनिश्चरं श्री
शनैश्चरायस्वाहा इदंशनैश्चरायनमम ७ अर्द्धकायंम
हावीर्यंचंद्रायविमर्दनं सिंहिकागर्भशंभूतंतराहूप्रण

ग.
१०

माम्यहं श्रीराहवेनमः स्वाहा इदं राहवेनमम ८ पत्नाशु
ष्पशंकासंतारकायहमस्तकं रोदं रोद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रण
माम्यहं श्रीकेतवेनमः स्वाहा इदं केतवेनमम ९ अथप
जमानस्य मूर्द्धामिषेपं कुर्यात् यथा वाराण प्रहाराणां कव
चं भवति वारणं तत्तदेवोपघातानां शान्तिं भवतु वारणं
१ इति नवग्रहः अथ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता हिमः सू
र्य अधिदेवता शंभवेनमः स्वाहा प्रत्यधिदेवता अग्नयेनमः

स्वाहा शोम अधिदेवता पृथिव्येनमः स्वाहा प्रत्यधिदेवता
वरुणाय नमः स्वाहा संगल अधिदेवता स्कंदाय नमः ॥
स्वाहा प्रत्यधिदेवता पृथिव्येनमः स्वाहा बुध अधिदेवता
विष्णवे नमः स्वाहा प्रत्यधिदेवता इन्द्राय नमः स्वाहा बृह
स्पत अधिदेवता प्रजापतये नमः स्वाहा प्रत्यधिदेवता
शुक्राय नमः स्वाहा शुक्र अधिदेवता इन्द्राय नमः स्वाहा प्र
त्यधिदेवता प्रजापतये नमः स्वाहा शनैश्चर अधिदेवता य

ग. नमः स्वाहा राहुवे अधिदेवता कालपाशाय नमः स्वाहा।
 ११ प्रत्यधिदेवता शेषनागाय नमः स्वाहा। केतु अधिदेवता चि
 त्रगुप्ताय नमः स्वाहा इन्द्राय स्वाहा अग्नेय स्वाहा यमाय
 स्वाहा निऋते स्वाहा वरुणाय स्वाहा वायवे स्वाहा कुबे
 राय स्वाहा ईशानाय स्वाहा ब्रह्मणे स्वाहा शेषनागाय नमः
 मः स्वाहा अश्विन्यादि अष्टाविंशति नक्षत्रेभ्यो नमः स्वाहा
 विष्णुंभादि अष्टाविंशति योगेभ्यो नमः स्वाहा मेसादि द्वादश

१० ४॥

३० श्रीगणेशायनमः ओम् नमश्चण्डिकायै अस्य श्रीप्रथम
 १ रित्रस्य ब्रह्माक्षयिः श्रीमहाकालीदेवतागायत्रीछन्दः नंदा
 शक्तिः रक्तदंतिकाबीजम् अग्निसूक्तं ऋग्वेदो ध्यानम् ॥
 श्रीमहाकालिप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः मार्कंडेय उवाच १
 सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यते ऽष्टमः निशामयत
 दुःस्यतिं विस्तराद् दत्तो मम २ महामाया तु भावेन यथा मन्दं
 तराधियः स व भूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ३ स्वा

५०१
 २२११

७५॥

३६०१
 ३११

१०११

शचिषेते पूर्वैश्चैत्रवंशसमुद्भवः सूरधोनाम राजा भूत्सम
 स्तेक्षितिमंडले ४ तस्य पालयनः सम्यक् प्रजाः पुत्रानि ।
 वौरसान् वभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तदा य
 तस्यैरभवद्युद्धमतिप्रबलदंडिनः न्यूनैरपि सत्तैर्युद्धे कोला
 विध्वंसिभिर्जितः ६ ततः स्वपरमायातो निजदेशाधिपो भ
 वत् आक्रांतः समहाभागस्तैस्तदाप्रवत्तारिभिः ७ अना
 तैर्वलिभिर्दुष्टैर्दुर्वलस्य दशानुभिः कोशो बलं चापहन्तं

२

५० त्रापिस्वपरेततः ८ ततोमृगायाव्याजेनहृतःस्वाम्यःसभूय
२ निः एकाकीहयमारुह्यजगामगहनंवनम् ९ सतत्राश्र
ममद्राक्षीदिवर्जवर्यस्यमेधसः प्रशान्तश्वापदाकीर्णमु
निशिष्योपशोभितं १० तस्थौकंचित्सकालंचमुनिना
तेनसत्कृतः इतश्चेतश्चदिवचरंस्तस्मिंमुनिवराश्रमे ११
सोचितयेतदातत्रममत्वाकृष्टचेतनः मत्पूर्वैःपालितंपू
र्वमयाहीनंपरंहितत् १२ मद्भृत्यैस्तैरसहजेधर्मतःपाल्य

५०

१

२

३

उर्गा
॥ १ ॥

श्री गणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीं नमः श्रीं दिकार्ये अस्य श्री
मथमं चरि तस्य ब्रह्मा कृषिः श्री महा काली देव
ता गायत्री छंदः नंदशक्तिः क्त दंतिका विजय भ
गिस्तत्वं त्रिविदेव्यानमः श्री महा कालि प्रीत्यर्थं
जपे विनियोगः ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ १ ॥ सावर्णिः सूर्य
तनयो योमनुः कथ्यते ऽष्टः निशा मयत दुत्यतिं वि

स्तग द्वादशो मम ॥ २ ॥ महा मा यानु भावेन यथा मत्वं
तगधिपः सवभूव महा भाग सावर्णि स्तनयोरिव ॥ ३ ॥
स्वारे चिषं तरे पूर्व चैत्र वंश समुद्रवः सूर्यो नामां
जाभूत्स मत्त क्षितिमंदले ॥ ४ ॥ तस्य पालयतः सम्य
क प्रजाः पुत्रा निवोर सान् ॥ वभूवुः सत्र वोभूपाः काला
विध्वंसितस्तदा ॥ ५ ॥ तस्य तो भवद्युद्ध मति प्रवला

उर्गा
॥ २ ॥

दंडिनः नूनैरपि सतैर्युद्धे कोला विध्वंसि निजित
॥ ६ ॥ तत स्वपुरमाया तानि जेदसाधिपो नवत ॥ आ
क्रांतः समहा भाग से हत दा प्रवला रिभि ॥ ७ ॥ अमोत्यै
वलिभिर्दुष्टैर्दुर्वलस्य दुष्टा त्माभिः कोशावलं चाप हृ
तं तत्रापि स्वपुरे तत ॥ ८ ॥ ततो मृगया व्याः जिन हृतः
स्वाम्यः स भूपतिः एका की ह्य माह जगाम ग

हनं वनम् ॥ ९ ॥ ततत्राश्रमसदाक्षी द्विजवर्यस्य मेध
सः प्रज्ञां तनुवा पदा की र्णामुनिशिष्यो पसाभितं
॥ १० ॥ तस्यैकं चित्सु कालं च सुनिनाते न स कृत
इतश्चेतश्च विचारास्तस्मिन्सु निवराश्च मे ॥ ११ ॥ सो
चितयेतदातत्र मम त्वाकृष्टचेतत ॥ मत्पूर्वैः पालि
तपूर्वैः मया हि नं पुरं हितत ॥ १२ ॥ मद्भृत्यैस्तैस्त

उर्गा
॥३॥ इत्यैर्धर्मतः पाल्यतेतवा ॥ नजानिसुप्रधानोमश्रुह
स्तोसदासद ॥१३॥ ममवैरिवसंयातः काभोगातुप
लपस्यते ॥ यममातुगतानित्यं प्रसादं धृतजार्जने ॥
१४॥ अतुवृत्तिं ध्रुवंतेद्य कुर्वत्यन्यमहीभृताम ॥ अ
सम्यग्व्यपशीलेते कुर्वद्भिः सततं व्ययं ॥१५॥ सं
चित्तोतिडः खेतक्षयं कोशोगमिष्यति ॥ एतेच्चा

उर्गा
॥३॥ न्यच्च सततं चिंतयामासपार्विव ॥१६॥ तत्रविप्रा
अमाभ्याशिवैश्यमेकददर्शस ॥ सपृष्टस्तेन क
स्त्वं भो हेतुश्चासमेनेत्रक ॥१७॥ सुगोकद्वकस्मा
त्वडमेताद्वलक्ष्यसे ॥ इत्याकरो वचस्तस्य भुप
तिः प्रणयोदितं ॥१८॥ प्रत्युवाच सतं वैश्यः प्रश
यावर्ततो नृपं ॥१९॥ वैश्य उवाच ॥२०॥ समाधि

उगी

॥४॥

नाम वैश्यो हस्त्यनो धनिनां कुले ॥२१॥ पुत्रदारे
निरस्तश्च धनलो भादसा धुनि ॥ विहीनस्वर्जनैदा
रेः पुत्रे एदायमेधनम् ॥२२॥ वनमभ्यागता इरवी
निरस्तश्चा प्रबंधुनिः संहं विधिपुत्राणां कुशला
मिकाम् ॥२३॥ प्रपृतिं स्वर्जनां च दाराणां चैव
सुखितामतः किन्तुनेषां गृहमनक्षेमं किन्तुसां

प्रतं ॥२४॥ कथंते किन्तुस इत्ता डवृताः किन्तुमसुता
॥२५॥ राजा वाच ॥२६॥ ये निरस्ता भवान्नु भ्यैः पुत्र
दारादिभिर्धनैः ॥२७॥ तेषु किं भवतः स्नेहमनुवध्या
तिमानसं ॥२८॥ वैश्य उवाच ॥२९॥ एवमेतद्यथा प्रा
ह्मवानस्म इतवच ॥३०॥ किं करोमि नवध्यातिम
मतिरुत्तामतः येः सत्यपि नृस्नेहं धनलु भ्यैः नि

एकत ॥ ३१ ॥ पतिः स्वजन हृदि च हृदि ते ये व मेनः कि
मेत न्नाभिन्नाभिजा नानामिजा नन्त्रपिमहा मते ॥ ३२ ॥
यस्मिन्मप्रवगां चित्तं विमप्रवगां चित्तं विगुणोष्यपिवंधु
षुः तेषां कृते मेनिश्चा सोदौर्मनस्य च जायते ॥ ३३ ॥ क
एमि किं यन्न सन सत्य प्रीतिषु निवृत्तं ॥ ३४ ॥ मार्कंडेय
उवाच ॥ ३५ ॥ ततस्तौ सहितौ विप्रं मुनिं समुपस्थितं

तौ ॥ ३६ ॥ सत्ताभिर्नामैवैश्यामौ सच पार्विवसतमः
कृत्वा तु तौ यथा न्यायं यथा हितं न संविदम् ॥ ३७ ॥ उप
विष्टौ कथाकाश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपार्विवौ ॥ ३८ ॥ राजा
वाच ॥ ३९ ॥ भगवंस्त्वा मह प्रवृत्तिच्छान्तिकं वदस्व ततः
॥ ४० ॥ दुखाय मे मनसि

आशा सरस्वती

2.088

I

ASHA ARCHIVES